

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: 6202 - Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Pojišťovnictví

Likvidace pojistných událostí v neživotním pojištění

Claims handling in Non - life insurance

DP – PO – KPO – 2008 16

JANA SLANAŘOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Radek Moc P.h.D. katedra Pojišťovnictví
Konzultant : Ladislav Vích M.F.Tur

Počet stran 83
8.5.2008

Počet příloh 2

PROHLÁŠENÍ

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum: 8.5.2008

Podpis:

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala Ing. Radku Moci, Ph.D. Za vedení práce a poskytnutí odborných konzultací při zpracování diplomové práce.

Ráda bych také poděkovala svému konzultantovi Ladislavu Víchovi, za poskytnuté cenné informace a za čas, který mi věnoval při konzultacích.

Resume

Tématem mé diplomové práce je likvidace pojistných událostí neživotního pojištění. První polovinu práce jsem věnovala zákonnému vymezení likvidačního procesu a jednotlivým legislativním a interním normám, které tento proces řídí a ovlivňují. Cílem této diplomové práce je ukázat specifika a složitost celého procesu a nastínit obecné likvidační principy a pojmy používané v současnosti na českém pojistném trhu. Vzhledem k omezené dostupnosti informací dotýkajících se této specifické činnosti pojišťovny, by tato práce měla alespoň částečně doplnit chybějící studijní materiály. V popisu likvidačních procesů jednotlivých tříd pojištění se věnuji všem úpravám, které do procesu vstupují, typu a vymezení možných nastalých škod a způsobům jejich likvidování. Doplnkem jsou pak možné problematické body a sporné případy, ve kterých je nejvíce za potřebí použít individuální přístup likvidátora ke každé takové pojistné události, která může být, vzhledem k rozmanitosti a šíři daného oboru, výjimečná a ojedinělá. Závěr a přílohy práce věnuji statistickému zhodnocení českého pojistného trhu dotýkajícího se likvidační praxe a nastínění některých moderních trendů této oblasti.

Summary

The topic of my diploma work is claims handling in Non – life insurance. I applied the first half of my work to the judicial definition of claims handling process and to the individual legislative and internal norms which control and influence this process. The aim of this work is to show the particulars and the complexity of the whole process and to outline general claims handling principles and terms used in the Czech insurance market nowadays. Considering the limited availability of information that touch this specific activity of insurance company, the diploma work should at least partly complete the absent study materials. In the description of claims handling processes of particular classes of insurance I deal with all the regulations that enter the process, with the type and definition of possible claims and with the ways of its handling. As an addition there are also possible problematic points and contested cases, which highly require the use of individual access of the claims adjuster to such each insured accident that can be, considering the diversity and the area of this field, unique and sporadic. I apply the conclusion and the supplement of the work to the statistical evaluation of the Czech insurance market touching the claims handling practice and to outlining of some modern trends in this field.

Klíčová slova – key words

Likvidace pojistných událostí – claims handling

Způsoby likvidace škod - claims handling procedure

Škodní výplata - claim payment

Pojistná událost – claim

Nehoda – car accident

Motorové vozidlo – motor vehicle

Pojistná ochrana – insurance cover

Legislativa – legislation

Pojistník – policy holder

Poškozený – injured person

Pojistitel – insurer

Pojistný zájem - insurable interest

Škoda na zdraví – health damage

Ušlý zisk – loss of profit

Věcná škoda – material damage

Bolestné - injury compensation

Pojistné plnění – indemnity

Škodní rezerva – claims reserve

Spoluúčast – deductible

Bonus – bonus

Povinné ručení – motor third party liability

Havarijní pojištění – car insurance

Likvidátor škod – claim adjuster

OBSAH:

Seznam použitých zkratk a symbolů.....	12
ÚVOD.....	13
1 obecné procesy a pojmy likvidace pojistných událostí neživotního pojištění	14
1.1 Obecný postup likvidace Pojistné Události z pohledu klienta pojišťovny	16
1.2 Obecný postup likvidace PU z pohledu pojistitele – pojišťovny	16
1.3 Podrobnější obecný postup při vzniku škod z jednotlivých druhů pojištění	17
2 Zákonná ustavení pro likvidaci PU	20
2.1 Občanský zákoník - obecná ustanovení	20
2.1.1 Promlčení práva (§100 - 114)	20
2.1.2 Prekluze – zánik práva	21
2.1.3 Domácnost (§115)	22
2.1.4 Osoby blízké, příbuzenství (§ 116 – 117).....	22
2.2 Občanský zákoník - věcná práva	23
2.2.1 Podílové spoluvlastnictví – podíl (§ 137)	23
2.2.2 Problematika spoluvlastnictví a její dopad na LPU (§139 odst.1)	24
2.2.3 Společné jmění manželů (§143 až 151).....	25
2.2.4 Předcházení hrozcím škodám (§415)	25
2.2.5 ZÁVAZKOVÉ PRÁVO – povinnosti pronajímatele a nájemce (§ 687)	26
2.2.6 Vinkulace pojistného plnění	28
2.3 Zákon o pojistné smlouvě.....	28
2.3.1 Soupojištění § 30	29
2.3.2 Vícenásobné pojištění § 31	29
2.3.3 Zachraňovací náklady §32	30
2.3.4 Přechod práv na pojistitele §33.....	31
2.4 Pojistné podmínky	31
2.4.1 Pojištění občanů	31
2.4.2 Standardní pojištění podnikatelů	32
2.5 SPOLEČNÁ USTANOVENÍ VPP	33
2.5.1 Vznik a trvání pojištění	33
2.5.2 Zánik pojištění	33
2.5.3 Změna účastníků pojištění	34
2.5.4 Forma právních úkonů	35
2.5.5 Doručování písemností	35
2.5.6 Pojistné.....	36
2.5.7 Důsledek neplacení prvního pojištění.....	36
2.5.8 Výluky z pojištění	36
2.5.9 Povinnost pojistníka a pojištěného	37
2.5.10 Povinnosti pojistitele	38

2.5.11	Důsledky porušení povinností	38
3	Likvidace pojistných událostí v jednotlivých třídách pojištění	40
3.1	Likvidace pojistných událostí v pojištění Odpovědnosti	40
3.1.1	Rozsah pojištění.....	40
3.1.2	Klasifikace možných likvidovaných škod – pojištění odpovědnosti za škody	41
3.1.3	Pojistná událost	43
3.1.4	Náklady právní ochrany	44
3.1.5	Povinnosti pojištěného	45
3.1.6	Pojistná plnění	46
3.2	Pojištění odpovědnosti za škodu v běžném občanském životě	48
3.2.1	Pojistná nebezpečí a rozsah pojištění	48
3.2.2	Výluky z pojištění	49
3.3	POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU Z DRŽBY NEMOVITOSTI	49
3.3.1	Pojistná nebezpečí a rozsah pojištění	49
3.3.2	Výluky z pojištění	52
3.4	Pojištění odpovědnosti za škodu podnikatelé	52
3.4.1	Pojistné nebezpečí a rozsah pojištění	52
3.4.2	Pojistná událost	52
3.4.3	Výluky z pojištění	54
3.4.4	Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku	55
3.5	Likvidace pojistných událostí v pojištění motorových vozidel	56
3.5.1	Klasifikace možných škod při dopravní nehodě.....	56
3.5.2	Náhrada majetkové škody na vozidle poškozeném při dopravní nehodě.....	56
3.5.3	Náhrada škody pomocí opravy a cestou faktur	57
3.5.4	Likvidace rozpočtem.....	58
3.5.5	Právní vymahatelnost zálohy na likvidaci	58
3.5.6	Rozsah náhrady škody	58
3.5.7	Náhrada škody na zdraví	61
3.5.8	Ztráta na výdělku.....	62
3.5.9	Ušlý zisk.....	63
3.5.10	Půjčkové	63
3.6	Likvidace pojistných událostí v pojištění majetku	65
3.6.1	Předmět pojištění.....	65
3.6.2	Územní platnost pojištění	65
3.6.3	Pojistná událost	65
3.6.4	Přímá souvislost.....	66
3.6.5	Pojistná hodnota.....	67
3.6.6	Pojistná částka	67
3.6.7	Podpojištění.....	68
3.6.8	Limit pojistného plnění	70
3.6.9	Pojistná plnění	71

3.6.10	Indexace pojistných částek, limitů pojistného plnění a pojistného	74
3.6.11	Přechod vlastnictví	74
3.6.12	Jednotlivá pojistná rizika v souvislosti s LPU	74
3.7	Likvidace pojistných událostí v dalších třídách pojištění	83
4	Technické rezervy v souvislosti s likvidací PU.....	84
4.1	Zákonné vymezení rezervy vstupující do LPU	85
4.2	Rezervy neživotního pojištění v teorii	86
4.2.1	Rezerva na nezasloužené pojistné.....	86
4.2.2	Rezerva na pojistné plnění.....	87
4.2.3	Rezerva na krytí mimořádných rizik.....	87
4.3	Nastavení technické rezervy v procesu LPU	88
5	Likvidace PU NŽP v realitách českého pojistného trhu	89
5.1	Přístupy jednotlivých pojišťoven k likvidaci PU	89
5.2	Moderní trendy v oblasti LPU	92
5.2.1	TIME MANAGEMENT	92
5.2.2	Eliminace pojistných podvodů	94
ZÁVĚR.....		96
LITERATURA.....		98

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

aj. - a jiné

apod. - a podobně

DPP – dodatkové pojistné podmínky

jed. – jednotka

LPU - likvidace pojistných událostí

např. – například

odst.- odstavec

OZ - občanský zákoník

PČ – pojistná částka

PH - pojistná hodnota

PN – pracovní neschopnost

popř. – popřípadě

PS – pojistná smlouva

PU - pojistná událost

ŘP – řidičský průkaz

SJM – společné jmění manželů

ŠU - škodní událost

TP – technický průkaz

ust. – ustanovení (ve smyslu zákonné ustanovení)

VČ – včetně

VPP – všeobecné pojistné podmínky

ZPP – zvláštní pojistné podmínky

zák. - zákon

ÚVOD

Likvidace pojistných událostí představuje specifickou a velmi rozmanitou a časově náročnou činnost, přičemž každá pojistná událost může být svými okolnostmi jedinečná. Kombinací těchto specifik pojistných událostí lze dospět k různým závěrům. Je tudíž v kompetenci každého odborného pracovníka likvidační služby (dále jen likvidátor), aby vložil do případu svoji logiku a dokázal ji správně popsat. Uvolňuje se zde dostatečný prostor pro možné subjektivní posouzení událostí a tak může nastat situace, kdy stejnou pojistnou událost dva likvidátoři posoudí rozlišným způsobem. Zejména proto je v současné době kladen velký důraz na vzdělání a odbornou kvalifikaci jednotlivých likvidátorů a tím následně vyloučení co nejvíce jejich subjektivního vlivu na řešení události.

Cílem mé práce nemá být citace nebo opisování předpisů, kterými se likvidační proces řídí, ale měla by přiblížit stávající a nové předpisy související s likvidací pojistných událostí, vysvětlit základní principy a pojmy používané v produktech pojišťoven a podat náhled na konkrétní problémy při likvidaci pojistných událostí.

V teoretické části práce se věnuji především zákonnému vymezení a úpravám, které samotný likvidační proces korigují a likvidační postup každé z pojišťoven je musí dodržet. V popisu likvidačních procesů jednotlivých tříd pojištění, které tvoří nosnou část práce, se věnuji všem úpravám které do procesu vstupují, typu a vymezení možných nastalých škod a způsobům jejich likvidování.

Závěr práce věnuji statistickému zhodnocení současné situace na Českém pojistném trhu v oblasti LPU neživotního pojištění a jejím současným trendům, ke kterým nepochybně patří TIME management procesů likvidace, zajišťování stále větší komfortnosti pro zákazníka a rychlost likvidace PU jako nástroji konkurenceschopnosti mezi jednotlivými pojišťovnami. Nemůžeme opomenout ani digitalizaci sběru dat, on – line komunikace s klientem a provázanost jednotlivých systémů.

1 OBECNÉ PROCESY A POJMY LIKVIDACE

POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

Definice:

Likvidace pojistných událostí jsou činnosti spojené s vyřizováním pojistné události, které počínají zahájením šetření nutného ke zjištění povinnosti pojišťovny plnit a rozsahu této povinnosti a končí stanovením výše pojistného plnění. Šetření je pojišťovna povinna ukončit do tří měsíců od zahájení (v případě, že nelze šetření ukončit v dané lhůtě, je pojišťovna povinna sdělit důvody a na požádání poskytnout přiměřenou zálohu; lhůtu na dokončení šetření lze dohodou prodloužit) a pojistné plnění je splatné do 15 dnů od ukončení šetření.¹

Likvidátor pojistných událostí - je kvalifikovaný pracovník, jehož úkolem je prošetřování škod, které se staly klientům příslušné pojišťovny zpracovávání návrhů na jejich odškodnění.²

POPIS PRACOVNÍ ČINNOSTI LIKVIDÁTORA

- Přijímání a vyřizování hlášení škod, uplatňovaných nároků na odškodné a
- souvisejících dokladů
- Posuzování splnění podmínek pojistné smlouvy
- Návštěvy míst pojistných událostí, prohlídky poškozených objektů
- Určování rozsahu škod
- Zpracovávání celé pojistné události včetně určování výše náhrady za způsobené škody na základě smlouvou určených podmínek a všeobecně platných předpisů

¹ Slovník České národní banky [online],[cit. 27. 4. 2008]. Dostupné z :

<<http://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/l.html>>

² Slovník serveru business.center.cz [online],[cit. 27. 4. 2008]. Dostupné z :

<<http://business.center.cz/business/pojmy/p2061-samostatny-likvidator-pojistnych-udalosti.aspx>>

- Vyřizování administrativy související s likvidací příslušných pojistných událostí
- Evidence pojistných událostí
- Příprava podkladů pro vyřizování plateb poškozených klientům
- Poradenství klientům nebo potenciálním klientům.

V současné praxi je likvidátor buď kmenovým zaměstnancem pojišťovny nebo likvidátor působí samostatně jako samostatný likvidátor pojistných událostí na základě vymezení zákonem č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, který nabil účinnosti 1.1.2005. Všechny činnosti uvedené výše likvidátor provádí na základě smlouvy sjednané s pojišťovnou a to jejím jménem a na její účet. Uvedená smlouva o provádění dané činnosti musí vždy podle §10 tohoto zákona obsahovat následující:

- Vymezení pojistných událostí, kterých se smlouva týká; toto vymezení je třeba provést dle přílohy č.1 k zákonu 363/1999 Sb., O pojišťovnictví,
- Vymezení událostí, včetně možnosti využití a součinností a pravomoci smluvních stran při likvidaci pojistných událostí, včetně možnosti využití a součinnosti dalších osob při této činnosti, včetně stanovených podmínek.

Samostatný likvidátor pojistných událostí musí být zapsán v registru, splňovat podmínky důvěryhodnosti a podmínky stanovené zákonem pro základní kvalifikační stupeň odborné způsobilosti. Zákon rovněž stanoví v ust. §10 , odst.4 povinné pojištění pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem této činnosti, účinnou na celém území Evropského hospodářského prostoru.³

³ Hradec, M., Křivohlávek, V., a Zárybnická, J., *Pojištění a pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s. v edici EUPRESS, 2005. ISBN 80 – B6754-48-0

1.1 OBECNÝ POSTUP LIKVIDACE POJISTNÉ UDÁLOSTI Z POHLEDU KLIENTA POJIŠŤOVNY

- a) Vznik pojistné události
- b) Uvědomění pojistitele o vzniku pojistné události
- c) Pracovník likvidační služby vyplní v součinnosti s klientem hlášení PU
- d) Klient předá potřebné dokumenty a doklady pojistiteli
- e) Dle potřeby je zajištěna prohlídka likvidátorem příslušné pojišťovny za přítomnosti klienta pojišťovny
- f) Oddělení likvidace pojistných událostí shromažďuje veškeré potřebné podklady pro zdokumentování příčiny a rozsahu nastalé pojistné události
- g) Následuje samotný výpočet náhrady PP
- h) Výplata pojistné plnění

1.2 OBECNÝ POSTUP LIKVIDACE PU Z POHLEDU POJISTITELE – POJIŠŤOVNY

- a) Nahlášení pojistné události klientem
- b) Vyplnění záznamu o škodě klientem nebo v součinnosti s klientem
- c) Přidělení unikátního čísla každému případu
- d) Přiřazení události konkrétnímu likvidátorovi – *status přiděleno*
- e) Vyžádání konkrétních dokumentů potřebných pro vyřízení likvidace od klienta
- f) V případě potřeby žádost o vyslání mobilního technika pro zajištění dostatečné průkazné dokumentace k případu – *status vyžádáno*
- g) Nastavení rezervy na každý konkrétní likvidační případ
- h) Po obdržení některých dokladů od mobilního technika – likvidátora a klienta – *status částečně doloženo*
- i) Po obdržení všech potřebných dokladů a podkladů pro LPU – *status doloženo*
- j) Konkrétní metodický výpočet na základě použití dílčích systémů a programů

- k) Prověření na pojistný podvod
- l) Poskytnutí informací o rozhodnutí a výši pojistného plnění klientovi
- m) Výplata pojistného plnění klientovi

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že postup a samotný proces likvidace pojistných událostí je poměrně náročným aktem. A to jak do počtu nutných úkonů, tak do časové náročnosti.

1.3 PODROBNĚJŠÍ OBECNÝ POSTUP PŘI VZNIKU ŠKOD Z JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ POJIŠTĚNÍ

ŠKODY ZPŮSOBENÉ TŘETÍM OSOBÁM – ODPOVĚDNOST

- a) Způsobí-li klient pojišťovny škodu někomu jinému – Pro zdárnou LPU nesmí uznat písemně žádné nároky poškozeného, nesmí uzavřít s poškozeným žádné dohody a nesmí zaplatit vzniklou škodu bez konzultace s pojistitelem.
- b) Klient vyzve poškozeného, aby svůj nárok uplatnil vůči pojistiteli písemně a aby v něm uvedl z jakého důvodu se domnívá, že za vzniklou škodu klient odpovídá a v čem spatřuje zavinění.
- c) Každou i nepatrnou škodu klient musí oznámit pojistiteli.

ŠKODY NA VOZIDLECH

- a) Škodu klient musí neprodleně oznámit pojistiteli v případě nutnosti kontaktuje asistenční službu příslušné pojišťovny.
- b) V případě dopravní nehody doporučuje pojistitel klientovi, aby řidič vždy zajistil vyšetření této události Policií České Republiky (nutné vždy u škod nad 20.000,- Kč).
- c) Při odcizení vozidla nebo jeho součásti, úmyslném poškození motorového vozidla nebo pokud se jedná o podezření ze spáchání trestného činu, je hlášení policii nutné vždy.

- d) Po oznámení škody zajistí pojistitel prohlídku likvidátorem pojišťovny. Do provedení prohlídky likvidátorem není možné poškozené vozidlo opravovat ani jinak zasahovat do poškozených věcí.
- e) Způsobí-li klient nehodu a dojde k poškození jiného vozidla případně cizího majetku či zdraví je nutné doložit (kopii dokladu o pojištění, kopii velkého TP, kopii ŘP klienta řidiče a protokol policie) a také zajistit údaje poškozeného:
- při škodě na vozidle:
 - jméno, příjmení (název společnosti) a adresu (sídlo) držitele vozidla
 - tel. kontakt na pověřenou osobu
 - RZ vozidla, značku a typ (nejlépe kopii dokladu o pojištění)
 - při škodě na jiném majetku:
 - jméno, příjmení (název společnosti) a adresu (sídlo) majitele
 - seznam a popis poškozeného majetku
- f) Jedná-li se o nehodu, která nebyla klientem pojišťovny zaviněna je nutné zajistit údaje viníka:
- jméno, příjmení (název společnosti) a adresu (sídlo) držitele vozidla
 - telefoní kontakt na pověřenou osobu
 - RZ vozidla, značku a typ
 - název pojišťovny, u které má viník sjednáno povinné ručení
 - číslo dokladu pojištění

Pokud se jedná o škodu do 20 000 Kč, nedojde při ní ke zranění a klient nepřivolá Policii ČR, doporučuje většina pojistitelů sepsat s viníkem nehody prohlášení, na kterém svým podpisem potvrdí zavinění dopravní nehody.

- g) Při nehodě v zahraničí je potřeba nahlásit nehodu policii v místě nehody, zajistit údaje od protistrany a kontaktovat asistenční službu pojišťovny nebo smluvního partnera pojišťovny nabízející asistenční služby.

ŠKODY NA MAJETKU

- a) V případě, kdy je nutné okamžitě odstranit následky škody a předejít tak zvětšení rozsahu škody a nebude možné včas zajistit prohlídku likvidátorem pojišťovny, je nutné provést dokumentaci vzniklé škody (fotodokumentace, videozáznam, svědecké výpovědi).
- b) Při odcizení, loupežném přepadení nebo při podezření ze spáchání jiného trestného činu (např. vandalismus) vždy oznámit událost Policii ČR.
- c) Všechny vzniklé škody nám neprodleně oznamte. Včasné oznámení škody je povinností zakotvenou v pojistných podmínkách a je také nezbytné pro zajištění prohlídky poškozených věcí a nahlášení pojistné události pojistiteli.

2 ZÁKONNÁ USTAVENÍ PRO LIKVIDACI PU

Pro správnost procesu likvidace a procesů souvisejících je nutné zmínit některá zákonná ustanovení, kterými se tyto procesy řídí a v neposlední řadě také pojistné podmínky, které mají velký vliv na samostatný proces.

2.1 OBČANSKÝ ZÁKONÍK - OBECNÁ USTANOVENÍ

Základní a obecnou úpravu majetkových vztahů, za podmínky že tyto vztahy neupravují jiné zvláštní předpisy, zajišťuje Občanský zákoník.

Upravuje majetkové vztahy fyzických a právnických osob, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem a také vztahy vyplývající z práva na ochranu osob.

2.1.1 Promlčení práva (§100 - 114)

Od účinnosti zákona č. 37/2004 Sb. O pojistné smlouvě, tj. od 1.1.2005, je úprava promlčení práva obsažena právě v tomto zákoně, respektive v §8 tohoto zákona. Výklad tohoto zákona se týká i jiných práv, která nejsou přímo právy na plnění z pojištění, ale mohou se týkat nebo být obsahem sjednaného pojištění. Občanský zákoník je důležitý pro posouzení oprávněnosti nároku pojištěného na výplatu pojistného plnění pracovníkem likvidační služby a to zejména v pojištění odpovědnosti za škodu a běhu promlčecí doby.

Promlčením nároku se rozumí zánik nároku, právo na něj však nezaniká úplně, ale je vážně oslabeno.

Délka promlčecí doby:

1) tříletá - obecná promlčecí doba, která platí i pro uplatnění práv na plnění z pojištění

2) kratší

a) právo na náhradu škody z pojištění odpovědnosti a právo na vydání bezdůvodného obohacení se promlčují po uplynutí **2 let (subjektivně určená doba)**

***b)** práva z přepravy se promlčují za **1 rok** s výjimkou náhrady škody u přepravy osob (§108 OZ)*

3) delší

***a)** **10 – ti letá** objektivní lhůta (počítána od vzniku škody), byla – li škoda způsobena úmyslně. Tato lhůta zanikne uběhla-li současně běžící **3 –letá** subjektivně běžící doba. Vznikla-li škoda na zdraví, běží jen subjektivní lhůta.*

b)** bylo-li právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu - **10let

c)** bylo-li právo dlužníkem písemně přiznáno a to jak do důvodu tak do jeho výše – **10let

Namítne – li dlužník promlčení, nelze se takového práva již dovolat, tedy nelze promlčené právo věřiteli přiznat. Pokud však dojde ze strany dlužníka k uhrazení pohledávky , v takovém to případě se nejedná o bezdůvodné obohacení. Promlčecí doba běží ode dne, kdy poprvé mohlo být právo uplatněno - vykonáno – zpravidla uplatněno u soudu. Jde o omezení objektivní – tedy kdy by obecně každý mohl právo uplatnit.

Subjektivně je stanoven počátek promlčecí doby u náhrady škody (tedy jen v pojištění odpovědnosti za škodu). Promlčecí doba tak běží ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a odpovědné osobě za škodu. I tady však dochází k stanovení zákonem souběžné objektivně stanovené doby. Tato objektivně stanovená doba začíná běžet , běží a končí nezávisle na běhu lhůty subjektivní. U škody na zdraví běží pouze subjektivní lhůta. K zastavení běhu lhůty dojde uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje.

2.1.2 Prekluze – zánik práva

Prekluzí se rozumí zánik – propadnutí práva, které nebylo uplatněno ve stanovené lhůtě – časovém úseku. Dochází k němu ale pouze v případech výslovně

uvedených v zákoně. Z důvodů zániku prekluzního práva, je případné přijetí plnění pohledávky bráno jako bezdůvodné obohacení.

Dokonalým příkladem zániku práva je v odpovědnosti za škodu vzniklou na věcech odložených a vnesených řídicí se §433 – 455 OZ, kde §436 OZ je stanoveno, že právo zanikne, pokud nebylo uplatněno nejpozději patnáctého dne po dni, kdy se poškozený o škodu dozvěděl. Proto je poté škoda právně neuznatelná a z hlediska likvidace PU nelikvidovatelná.

2.1.3 Domácnost (§115)

Definice domácnosti důležitá zejména pro LPU majetkového pojištění. Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Splněny musí být obě podmínky současně.

Domácnost tak jak je definovaná OZ mohou tvořit např. druh a družka, manželé, rodiče a děti. Soudní praxe dospěla k závěru, že spolužití je ve smyslu §115 OZ trvalé, jestliže objektivně zjištěné okolnosti svědčí o úmyslu osob založit a vést spolužití ne však pouze na přechodnou dobu. Zrušení manželství nemusí vést k zániku domácnosti a naopak manželé nemusí být automaticky členy jedné domácnosti.

2.1.4 Osoby blízké, příbuzenství (§ 116 – 117)

Rozlišení osob příbuzných má význam zejména pro pojištění odpovědnosti za škodu. Obecně v PP platí, že pojišťovna nehradí škodu, za kterou je pojištěný odpovědný osobám blízkým a osobám s ním žijícím ve společné domácnosti. Takové škody **nejsou likvidní**.

Osoby blízké - příbuzný v řadě přímé, sourozenec manžel a osoby navzájem blízké v rodinném nebo jiném obdobném poměru (bratřenci, sestřenice, strýci, synovci, druh, osoby sešvagřené, atd.....

Příbuzní v řadě přímé - jsou osoby pocházející jedna od druhé (děti, rodiče, prarodiče).

Příbuzní v řadě pobočné - pocházejí od společného předka aniž však pochází jedna osoba od druhé (sourozenci, bratřenci, strýci,)

2.2 OBČANSKÝ ZÁKONÍK - VĚCNÁ PRÁVA

2.2.1 Podílové spoluvlastnictví – podíl (§ 137)

Podílové spoluvlastnictví je dáno zlomkem, respektive procentem a vyjadřuje podíl míry, jakou se spoluvlastníci vzájemně podílejí na právech a povinnostech za spoluvlastnictví vyplývajících ke společné movité nebo nemovité věci.

V pojišťovací a likvidační praxi se setkáváme především s podílovým vlastnictvím nemovitostí. Podílové spoluvlastnictví zejména nemovitostí má dopad samozřejmě i na odpovědnost za škodu.

a) ideální

Jednu věc vlastní více vlastníků ideálně, jestliže nelze věcně vymezit části, součásti nebo příslušenství věci ve vlastnictví jednotlivých spoluvlastníků. Podíl jednotlivých vlastníků je dán zlomkem nebo procentem. Nejběžnějším příkladem je podílové spoluvlastnictví na nemovitosti, kde jsou jednotlivé vlastnické podíly zapsány v listu vlastnictví katastru nemovitostí.

Při likvidaci PU je nutno znát spoluvlastníky věci, a to včetně jejich majetkových podílů. Pojišťovna pak poskytne plnění každému z nich, a to ve výši odpovídající jejich příslušnému spoluvlastnickému podílu.

V praxi však často dochází k záměně tohoto spoluvlastnictví za dohodu o užívání vymezené části nemovitosti - vysvětleno, např. pokud se dva ideální 50%-ní spoluvlastníci nemovitosti si vymezí užívání jednotlivých bytů, resp. podlaží domu, tak tato dohoda ovšem nic nemění na tom, že ve skutečnosti „každé dveře i taška na střeše“ a jiné mají 50%-ní spoluvlastníky, ať se nachází v kterékoli části nemovitosti a v tomto principu je přístupováno k dané věci i při LPU.

U standardních produktů pojištění majetku občanů se nepřipouští sjednání pojištění ideálních částí nemovitostí (předmětem pojištění je vždy celá nemovitost) pouze s jednou výjimkou jednotek vymezených zákonem č. 72/1994Sb.).

b) Zvláštní případ vlastnictví bytových jednotek dle zákona 72/1994Sb

Tímto zákonem jsou upravovány některé spoluvlastnické vztahy k budovám, bytům a nebytovým prostorům. Tento zákon je speciální ve vztahu k OZ, osoba je vlastníkem prostorově vymezené části budovy – tedy bytu a zároveň spoluvlastníkem společných částí budovy.

V tomto případě se jedná o kombinaci vlastnictví a spoluvlastnictví. Neplatí zde solidarita mezi spoluvlastníky, každý je povinen a oprávněn dle velikosti svého podílu.

Při likvidaci PU je tudíž třeba posoudit, na jaké části budovy vznikla škoda. Zda jde o součást, která je výlučně ve vlastnictví pojištěného, nebo o součást patřícího společných částí budovy. Zjednodušeně vysvětleno: pokud škoda vznikla na součástech nebo příslušenství bytu, má na PP nárok vlastník bytu – pojištěný. Pokud ale škoda vznikla na společných částech budovy, musí se vzniklá škoda rozdělit dle spoluvlastnických podílů. Pojišťovna pak pojištěnému poskytne plnění ve výši odpovídající poměrné části škody. Pokud mají spoluvlastníci uzavřenou smlouvu se správcem budovy včetně jeho pověření k zastupování vůči pojišťovně, lze PP poskytnout a vyplatit správci objektu.

2.2.2 Problematika spoluvlastnictví a její dopad na LPU (§139 odst.1)

V případě podílového spoluvlastnictví jsou z právních úkonů týkajících se společné věci oprávnění a povinni všichni spoluvlastníci společně a nerozdílně. Ve vztahu k pojistiteli se tak spoluvlastníci považují za jediný subjekt, přičemž vykonávat práva a plnit povinnosti vyplývající z právních úkonů týkajících se společné věci je oprávněn kterýkoliv ze spoluvlastníků bez ohledu na velikost jeho spoluvlastnického podílu, a to bez souhlasu či zplnomocnění ostatních

spoluvlastníků. Praktickým dopadem tohoto ustanovení v oblasti LPU tedy je skutečnost, že uplatnit právo na pojistné plnění je oprávněn kterýkoliv ze spoluvlastníků. Poskytnutím celého pojistného plnění tomu vlastníku, který právo na plnění uplatnil, pojišťovna splní svůj závazek. Následné vypořádání poskytnutého plnění mezi spoluvlastníky je již jejich záležitostí a tato úprava ho dále neřeší.

2.2.3 Společné jmění manželů (§143 až 151)

Subjekty společného jmění mohou být pouze manželé po dobu trvání manželství, bez ohledu na to, zda spolu žijí nebo nikoliv. Nemohou jimi být druh a družka, či osoby stejného pohlaví žijící spolu.

Společným jměním je to, co bylo nabyto za doby trvání manželství. Věci nabyté před trváním manželství jsou z předmětu společného jmění vyloučeny. Stejně tak společné jmění netvoří majetek získaný darem, dědictvím, nebo věci, které byly nabyty, aby sloužily osobní potřebě jen jednoho z manželů.

Do společného jmění patří i plnění z pojistné smlouvy, pokud bylo realizováno za trvání manželství. Náhrada bolestného a náhrada za ztížení společenského uplatnění jsou však vázány pouze na poškozeného. Manžel je oprávněn za druhého manžela ho zastupovat v běžných úkonech, zejména přijímat za něj běžná plnění, obstarávat chod domácnosti, nákup spotřebních předmětů, pokud mají přiměřenou cenu. Jednání pak zavazuje oba manžely společně. Za běžnou záležitost se nepovažuje darování nemovitosti či daru nikoliv nepatrné hodnoty apod.

2.2.4 Předcházení hrozícím škodám (§415)

Toto obecné ustanovení má zabránit, aby nedocházelo ke společensky nežádoucímu poškozování zdraví a majetku. Proto ukládá každému povinnost počínat si tak, aby bylo zabráněno škodám na zdraví a majetku. Prevenční povinnost ve smyslu ustanovení § 415 stíhá fyzické i právnické osoby.

Protože každý je povinen si počínat tak, aby nedocházelo ke škodám, potom nepočínání si tak, je neplnění právní povinnosti a je konáním protiprávním. Každý

je tedy odpovědný za škodu, která v důsledku jeho jednání vznikne. Pokud ovšem vlastník(uživatel) věci postupoval vzhledem ke konkrétním okolnostem tak, že svým počínáním nezavdal příčinu ke škodě, pak za případnou škodu neodpovídá. Kromě OZ stanoví i některé jiné předpisy povinnost předcházet škodám a to např.. §9 zák. č. 266/1994 Sb., O drahách, nebo §7 zák. č. 12/1997 Sb., O bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích aj.

2.2.5 ZÁVAZKOVÉ PRÁVO – povinnosti pronajímatele a nájemce (§ 687)

Při likvidaci pojistné události se můžeme s touto problematikou setkat poměrně často a to zejména při výkladu obsahů pojmů drobné opravy v bytě související s jeho užíváním a náklady spojené s běžnou údržbou bytu.

Opravou věci je činnost, kterou se zejména odstraňují vady věcí, následky jejího poškození nebo účinky jejího opotřebení. Úpravou věci je činnost, kterou se zejména mění povrch věci nebo její vlastnosti. Pronajímatel je povinen přenechat nájemci pronajatou věc ve stavu způsobitelném smluvenému nebo obvyklému užívání a v tomto stavu ji svým nákladem udržovat. Znamená to, že je povinen předmět nájmu uvádět do stavu, v němž je předal nájemci, tzn. zajišťovat opravy.

Drobné opravy v bytě, související s jeho užíváním, a náklady spojené s údržbou hradí nájemce. Takto stanoví (§687 odst. 2 občanského zákoníku). Samotný pojem drobné opravy v bytě vymezuje §5 nařízení vlády č. 258/1995 Sb. Za drobné se dle této vyhlášky považují:

- a) opravy jednotlivých vrchních částí podlah, opravy podlahových krytin a výměny prahů a lišt,
- b) opravy jednotlivých částí oken a dveří a jejich součástí, výměny zámků, kování, klik, rolet a žaluzií,
- c) výměny vypínačů, zásuvek, jističů, zvonků, osvětlovacích těles a domácích telefonů, včetně elektrických zámků,
- d) výměny uzavíracích kohoutů rozvodů plynu, s výjimkou hlavního uzávěru pro byt,

- e) opravy uzavíracích armatur na rozvodech vody, výměny sifonů a lapačů tuku,
- f) opravy měřičů tepla a spotřeby teplé vody,
- g) opravy vodovodních odtoků, zápachových uzávěrek, odsavačů par, digestoří, mísících baterií, sprch, ohřívačů vody, bidetů, umyvadel, van, výlevků, dřezů, splachovačů, kuchyňských sporáků, pečících trub, vařičů, infrazářičů, a jiného zařízení bytu.

Mezi náklady spojené s běžnou údržbou bytu patří dle §6 nařízení vlády č. 285/1995 Sb. náklady na udržování a čištění bytu, které se obvykle provádí při delším užívání bytu . Zejména pravidelné prohlídky a čištění předmětů uvedených ve výše uvedeném pod písmenem g), malování – vč. Opravy omítek, tapetování , čištění podlah včetně podlahových krytin, obkladů stěn, čištění zanesených odpadů až ke stoupačce, vnitřní nátěry.⁴

Občanský zákoník stanoví dva případy, kdy drobné opravy v bytě hradí pronajímatel:

1. pokud stanoví nájemní smlouva výslovně, že drobné opravy v bytě hradí pronajímatel. Jde o nadstandardní službu nájemci.
2. pokud by nájemce neuhradil tzv. drobnou úpravu a majiteli by z toho důvodu hrozil vznik škody na jeho nemovitosti. Nepostará-li se nájemce o včasné provedení drobných oprav a běžnou údržbou bytu, má pronajímatel právo učinit tak a náklady zpětně požadovat po nájemci.

⁴ §6 a 7 nařízení vlády č.285/1995 Sb. ze dne 9. srpna 1995, kterým se provádí občanský zákoník zákony ČR online [online],[cit. 5. 5. 2008]. Dostupné z : < <http://www.zakonycr.cz/seznamy/258-1995-Sb-narizeni-vlady-kterym-se-provadi-obcansky-zakonik.html>>

2.2.6 Vinkulace pojistného plnění

Vinkulace pojistného plnění je závazek pojišťovny, že v případě PU na věci, na niž vázne zástavní právo, poskytne pojištěnému pouze se souhlasem vinkulanta (zástavního věřitele).

Vinkulace nemůže být provedena bez:

1. písemné žádosti o provedení vinkulace. Zpravidla v ní žádá vinkulant (prostřednictvím pojištěného) i o poskytování informací o změnách pojištění, o problémech s placením pojistného, o hrozícím zániku pojistné smlouvy apod. Zástavní věřitel také zpravidla stanoví hranici výše pojistného plnění, jež může pojišťovna poukázat bez jeho předchozího souhlasu;
2. nebo kopie zástavní smlouvy.

K pojistné smlouvě musí být přiložen alespoň jeden z těchto dokumentů, informace o vinkulaci pojistného plnění je zpravidla zaznamenávána v provozním systému. Vinkulace nejsou upraveny ani zákonem a ani v pojistných podmínkách.

2.3 ZÁKON O POJISTNÉ SMLOUVĚ

Zákon o pojistné smlouvě nabyl účinnosti dne 1.1.2005 s výjimkou ustanovení, které nabyly účinnosti dnem 1.5.2004. Pro likvidaci pojistných událostí jsou důležité zejména definice účastníků pojištění a povinných náležitostí pojistné smlouvy v paragrafech 3 a 4, promlčení v § 8, pojištění cizího pojistného rizika § 10, pojistné vymezované paragrafy 12 – 13, povinnosti účastníků soukromého pojištění § 14 -18, nezaplacení pojistného § 20, soupojištění § 30, vícenásobné pojištění § 31, zachraňovací náklady § 32, přechod práv na pojistitele § 33.

Z výše uvedených ustanovení bych se blíže chtěla věnovat posledním čtyřem zmiňovaným.

2.3.1 Soupojištění § 30

Účinnost tohoto paragrafu byla nabyta již 1.5.2004 a tato ustanovení upravuje postup v případě, kdy pojistník uzavře pojistnou smlouvu s více pojistiteli proti stejnému pojistnému riziku.

Pojistná smlouva v tomto případě určí vedoucího pojistitele, který vystupuje za ostatní (stanoví pojistné, přijímá pojistné, nebylo-li dohodnuto jinak, přijímá oznámení škodné události, poskytuje plnění apod.). Vedoucí pojistitel se pak dále vyrovnává a vypořádává s ostatními pojistiteli dle výše jednotlivých podílů.

V rámci soupojištění může být pojistná smlouva uzavřena mezi pojistníkem a více pojistiteli, kteří zároveň mezi sebou uzavřeli dohodu o společném postupu tj. pool. V příloze pojistné smlouvy je pak ujednání o soupojištění.

2.3.2 Vícenásobné pojištění § 31

O vícenásobné pojištění se jedná v případě po je stejná věc pojištěna proti stejnému pojistnému nebezpečí u více pojistitelů a úhrn pojistných částek z těchto pojištění převyšuje pojistnou hodnotu věci. Pojištěný v tomto případě nemůže po každém pojistiteli žádat úhradu celé škody. Tato právní úprava ukládá pojistníkovi povinnost oznámit pojistiteli ostatní pojistitele, pojistné částky a limity, jakmile se dozví o vzniku vícenásobného pojištění. Pojištěný v tomto případě obdrží výplatu celého pojistného plnění od pojistitele, kterému byla nahlášena PU jako prvnímu. Pojistitelé jsou zároveň povinni se vyrovnat v poměru pojistných částek nebo limitů jimiž jsou vázáni. Podstatná je výše pojistného plnění, a ta vychází z pojistné smlouvy, kterou je vázán pojistitel, u kterého byl nárok reálně uplatněn. Daný pojistitel po zjištění jednotlivých nároků osloví ostatní pojistitele a vyzve je k finančnímu vyrovnání.

V případě vyplacení vyššího plnění – ať již z důvodů neznalosti ostatních pojistitelů nebo úmyslem pojištěného – jde o bezdůvodné obohacení, které je pojištěný povinen vydat zpět.

Příklad výpočtu:

PU byla poškozena budova s pojistnou hodnotou 1 000 000,- Kč, která byla pojištěna u dvou pojišťovně. U pojišťovny A bylo pojištění sjednáno s pojistnou částkou 800 000,- Kč a u pojišťovny B činí výše pojistné částky 1 000 000,- Kč. Vzniklá škoda byla vyčíslena celkem na 200 000,- Kč a jiné okolnosti nebudeme v modelovém příkladu uvažovat.

Pojistitelé se budou na pojistném plnění podílet následovně:

$$\frac{\text{Pojistná částka pojišťovny A 800 000,- Kč}}{\text{Součet všech pojistných částek 1 800 000,- Kč}} = 0,4444 \text{ tj. } 44,44\%$$

$$\frac{\text{Pojistná částka pojišťovny B 1 000 000,- Kč}}{\text{Součet všech pojistných částek 1 800 000,- Kč}} = 0,5556 \text{ tj. } 55,56\%$$

Z celkové výše škody 200 000,- Kč uhradí: Pojišťovna A 44,44% tj. 88 880 Kč
Pojišťovna B 55,56% tj. 111 120 Kč

Při výpočtu je zohlednění zaokrouhlení na 2 desetinná místa.

2.3.3 Zachraňovací náklady §32

Obecným zájmem je, aby byla učiněna všechna opatření nezbytná k zabránění vzniku škod, popř. ke zmírnění jejich následků nebo k zabránění dalších – následných škod. Z tohoto důvodu má pojistník, pojištěný, anebo jiná osoba, která vynaložila náklady na zabránění vzniku bezprostředně hrozící pojistné události, nebo na zmírnění jejich následků, popř. z důvodů hygienických, ekologických nebo bezpečnostních, proti pojistiteli nárok na náhradu těchto nákladů. Tyto náklady se nehradí např. hasičům, záchranné službě, armádě, policii, atd., souhrnně osobě která je povinna tyto náklady vynaložit v souladu s právním předpisem, kterým je řízena její činnost. Výše hrazených nákladů může být omezena pojistnou smlouvou. Pokud však byly tyto náklady vynaloženy se souhlasem pojistitele, je povinen pojistitel hradit tyto náklady bez omezení. Vyplacené zachraňovací náklady nesnižují horní hranici plnění.

2.3.4 Přejedhod práv na pojistitele §33

Na pojistitele přechází výplatou pojistného plnění právo na náhradu škody nebo jiné obdobné právo, a to až do výše částek, které pojistitel ze soukromého pojištění, pojištěnému, nebo jiné oprávněné osobě, která vynaložila zachraňovací náklady, vyplatil.

2.4 POJISTNÉ PODMÍNKY

Pojistné podmínky vydává pojistitel k uzavírání pojistných smluv pro jednotlivá pojistná odvětví , pro skupiny těchto odvětví či pro jednotlivé pojistné produkty.

V rámci jednotlivých pojistných odvětví se dělí na:

- Všeobecné pojistné podmínky
- Speciální pojistné podmínky (zvláštní)
- Doplnkové – dodatkové pojistné podmínky

Základním rozdílem mezi občanskými a podnikatelskými VPP, resp. ZPP:

- občanská pojištění - dvoustupňová (VPP a ZPP)
- podnikatelská pojištění – třístupňová (VPP, ZPP a DPP)

Pojistné podmínky navazují úzce na zákon o pojistné smlouvě č. 37/2004 Sb. (dále jen zákon o pojistné smlouvě). Při výkladu VPP je tedy nutné vycházet z obou dokumentů, neboť pro sjednané pojištění takto tvoří oba bloky jeden obsahový celek. Stejně tak z obou dokumentů je třeba čerpat při postupech LPU.

V následujícím popisu jsou vybrány pouze ty části , které se LPU nejvíce dotýkají , a jejichž výklad může být pro praxi obtížnější nebo nejasný.

(aplikováno na PP Kooperativa)

2.4.1 Pojištění občanů

Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku a odpovědnosti občanů

Zvláštní pojistné podmínky

- pro pojištění budov a staveb
- pro pojištění bytů
- pro pojištění domácností
- pro pojištění rekreačních domácností
- pro pojištění odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli

Systém pojistných podmínek je tedy dvoustupňový, přičemž VPP jako obecnější dokument a je využíván pro větší množství produktů v delším časovém období. ZPP jsou variabilní, obsahují detaily pojištění, např. limity plnění, a je zde u nich vyšší frekvence změn kopírující inovaci produktů.

2.4.2 Standardní pojištění podnikatelů

Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku a odpovědnosti

Zvláštní pojistné podmínky

- pro živelní pojištění
- pro pojištění pro případ odcizení
- pro pojištění skla
- pro pojištění strojů
- pro pojištění elektronických zařízení
- pro pojištění odpovědnosti za škodu
- pro pojištění věcí během přepravy

Systém pojistných podmínek je třístupňový. VPP a ZPP jako obecnější dokumenty jsou využívány větší množství produktů v delším časovém období. V pojmosloví je zde nutno dávat pozor na rozdíly oproti členění pojištění občanů – neboť mají jiný obsah a výkladově se liší.

2.5 SPOLEČNÁ USTANOVENÍ VPP

Soukromé pojištění majetku a odpovědnosti za škodu se sjednává jako pojištění škodové a jeho účelem je náhrada škody vzniklé v důsledku pojistné události.

2.5.1 Vznik a trvání pojištění

V pojistné smlouvě musí být uveden:

- počátek pojištění
- doba na kterou je pojištění sjednáno

Nejsou – li tyto údaje v PS uvedeny pak se pojištění sjednává na dobu neurčitou, pojistným obdobím je doba 12 měsíců a pojištění vzniká prvním dnem po uzavření PS.

Pojišťovna Kooperativa a. s. v pojištění majetku a odpovědnosti z důvodů nezaplacení pojistného nepřerušuje pojištění, ale ujednává zánik pojištění pro nezaplacení pojistného. Tato úprava je vhodnější s ohledem na zbytečnou správu přerušených smluv, možné spekulativní aktivace přerušeným pojištěním, atd.

2.5.2 Zánik pojištění

VPP se konkrétně zabývají pouze zánikem pojištění z důvodů nezaplacení pojistného a výpovědi pojištění. Je zapotřebí však mít na zřeteli celý komplex důvodů dle §19 až 25 zákona o PS (např. uplynutí doby, na kterou bylo pojištění sjednáno, dohoda mezi pojistníkem a pojistitelem atd.) Specifické pro oblast LPU jsou způsoby zániku pojištění: odstoupení od pojistné smlouvy a odmítnutí plnění.

Nad rámec taxativních vymezení zákona je v pojištění podnikatelů nastaven zánik pojištění i na den prohlášení konkurzu. Konkurz je řešen Zákonem č. 328/1991 Sb. O konkurzu a vyrovnání ve znění pozdějších úprav. Návrh na konkurz podává věřitel, který prokazuje skutečnost, že dlužník je v úpadku. Pokud soud osvědčí, že dlužník je v úpadku prohlásí do 10 pracovních dnů konkurz. Pro zánik pojištění je rozhodný den vyjednání usnesení o prohlášení konkurzu. Tuto skutečnost lze ověřit v obchodním rejstříku.

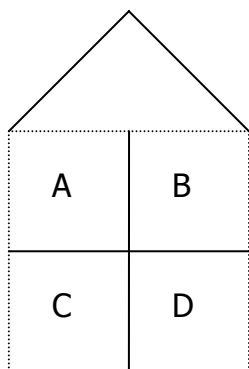
Dlužník má právo se proti konkurzu odvolat . Po dobu odvolání není patrné, zda je pojištění platné či neplatné. Veškeré uplatnění PU v tomto období však budou registrovány a zadokumentovány pro případ, že odvolací soud konkurz zruší, neboť o zánik pojištění by se v tomto případě nejednalo a pojistní událost by měla být vyplacena.

2.5.3 Změna účastníků pojištění

Pojistné podmínky umožňují při změně vlastnictví či spoluvlastnictví v některých případech pokračovat ve sjednaném pojištění. Tento přístup je v souladu se skutečností, že změny na straně účastníků pojištění nemají přímý vliv na okamžitou změnu rizika a samotného předmětu pojištění. Chrání nového majitele proti škodám již od počátku vlastnictví. V této souvislosti jsou zákonem o PS kladeny povinnosti pojistníka, neboť např. oznamuje změnu rizika, seznamuje pojištěného s existencí sjednaného pojištění.

Jednotlivé případy změn

- změna v osobě vlastníka pojištěné věci a tímto *vlastníkem nebo spoluvlastníkem se stane pojistník* – pojištění nezaniká,
- změní-li se vlastník pojištěné věci, který nebyl pojistníkem – pojištění nezaniká, pojistník zůstává stejný a mění se vlastnictví, tzn. změna je v osobě pojištěného. Např. pojistníkem bytového domu je realitní kancelář (není vlastníkem domu) a prodej jednotlivých bytů nemá vliv na trvání pojištění.

Pojistník = E

Pojištění = A,B,C,D – změní se některý z nich – pojištění nezaniká

Pojistník = A

Pojištění = A,B,C,D – změní se některý z B,C,D – pojištění nezaniká

Pokud je pojistník zároveň vlastníkem pojištěné věci a tuto věc prodá, převede apod. pak pojištění zaniká.

Příklad: osoba je pojistníkem a pojištěný zároveň, má pojištěnu jednotlivou konkrétní věc, kterou prodá a pojištění této věci zaniká.

V pojištění občanů navíc:

- *zemře – li pojistník*, vstupuje do pojištění a nároků z pojištění dědic; pojištění trvá do konce pojistného období ve kterém pojistník zemřel; podmínkou je zachování místa pojištění,
- *zánik společného jmění manželů smrtí toho, jenž byl pojistníkem* – do pojištění a nároků z pojištění vstupuje pozůstalý manžel (je-li vlastníkem nebo spoluvlastníkem pojištěných věcí),
- *zánik společného jmění manželů smrtí toho, jenž nebyl pojistníkem* – do pojištění vstupuje dědic,
- *zánik SJM jinak než smrtí* – zánik pojištění uplynutím pojistného období, za které bylo zapláceno pojistné.

2.5.4 Forma právních úkonů

VPP umožňují v případě šetření škodných událostí ustoupit od písemné formy právních úkonů souvisejících s pojištěním. Jde o jednostranný úkon na straně pojistitele a platí interní pravidla využití tohoto ujednání; jedná se zejména o zjednodušené LPU, která s ohledem na četnost a závažnost umožňuje u stanovené kategorie ŠU oprostit od administrativních překážek LPU a maximálně rychle provést ověření, vyčíslení a projednání plnění.

2.5.5 Doručování písemností

Je nově zakomponováno také do VPP. Likvidační služba, vázána zákonem o PS, musí dbát na řádné odesílání korespondence, např. pro zákonnou lhůtu na ukončení šetření.

Typ korespondence:

- obvyčejnou zásilkou – prvotní žádost o doklady, sdělení výše PP, korespondence s úřady, externími subjekty, apod.
- doporučenou zásilkou – sdělení důvodů proč nelze ukončit šetření (před ukončením 3 měsíční lhůty), odstoupení od PS, odmítnutí plnění
- doporučenou zásilkou s dodejkou – doklady zapůjčené od klienta ke ŠU

2.5.6 Pojistné

Před výplatou PP pracovník likvidační služby kontroluje zda bylo pojistné skutečně zapláceno. Důvody pro tento úkon vycházejí nikoliv z VPP ale přímo ze zákona o PS, podle §13 je pojistitel oprávněn započíst proti pojistnému plnění dlužné částky pojistného.

VPP se neodchylují v případě dispozitivní úpravy pro případ, že nastane pojistná událost, v důsledku které zanikne pojistné riziko, tedy i pojistný zájem, např. totální škoda. Pojistiteli vzniká právo na pojistné do konce pojistného období, bylo-li sjednáno, v případě jednorázového pojistného. Princip platí v pojištění odpovědnosti, s výjimkou povinného pojištění.

2.5.7 Důsledek neplacení prvního pojištění

U pojištění občanů je upravena situace, kdy nastane škodná událost v době, kdy je pojistník v prodlení s placením prvního pojistného. Pojistitel není z titulu vzniku této škodní události povinen poskytnout PP. Likvidační služba se bude v těchto případech orientovat na důvody nezaplacení a regulérnost škodní události, neboť na základě jejího vyjádření rozhodne škodní komise o ne/uznání práva na plnění.

V pojištění podnikatelů tento princip zakotven není.

2.5.8 Výluky z pojištění

Skupina tzv. **tvrdých výluk** jednoznačně stanoví, ve kterých případech není pojistitel povinen plnit vůbec, neboť jde o nebezpečí nezajištěná, která se nepojišťují a nejsou tudíž ani likvidovatelná.

Problém může vyvolat výluka k úmyslnému jednání pojištěného, pojistníka nebo jiné osoby z předmětu některého z nich. Pokud je podezření na tento čin jsou ŠU řešeny odlišným způsobem v odlišném režimu., zpravidla dle interních předpisů k boji s pojistným podvodem a po dobu zajišťování podkladů, důkazů nelze poskytnout PP ani zálohu. S ohledem na §13 zákona o PS, pokud šetření trvá déle jak 3 měsíců od oznámení PU, je nutno pojištěnému podat informaci o důvodech probíhajícího šetření a dohodnout případně prodloužení lhůty k došetření celé události.

VPP obsahují i ochranu pro případ podezření na spekulativně sjednaná pojištění. Nastane-li škodná událost následkem povodně nebo v přímé souvislosti s povodní do 10 dní po sjednání pojištění (nikoliv od účinnosti PS), není pojistitel z titulu této škodní události povinen poskytnout PP. Pojistitel je veden k tomuto jednání pod tíhou případů, jež se vyskytly při řešení významných kalamit.

2.5.9 Povinnost pojistníka a pojištěného

Jsou uvedeny ve VPP podrobně.

Tolerance podpojištění: je stanovena na 10% v pojištění podnikatelských rizik na 20% pojištění občanů. Je ponecháno právo pojistitele rozhodnout o uplatnění podpojištění.

V porovnání s dřívějšími VPP jde z pohledu LPU o *rozšíření povinností pojištěného ve vztahu k oznamovací povinnosti* uloženými obecnými závaznými právními předpisy. Jde např. o povinnost hlásit požáry apod. Byla rozšířena povinnost pojištěného hlásit přestupky – (škoda do 5000 Kč). Pojištěný snahou vyhnout se pokutě, např. v případě vlastního zavinění neplní oznamovací povinnost. Pojistitel si tímto způsobem snaží zajistit maximum možných dostupných důkazů pro LPU a tím bezproblémové řešení případu.

Neexistuje výslovná podmínka písemného hlášení. Taktéž je v zájmu pojistitele, převzít hlášení, neklást klientovi překážky, když koná bezodkladně a umožňuje pojistiteli šetření, nebo-li pojistitel má zájem zabývat se hlášením ŠU podaným jakýmkoliv způsobem, např. emailem, telefonicky,U závažnějších škod nelze písemnou formu obejít a potvrzení uplatnění nároku likvidátor zajistí, byť

dodatečně (může jít i o potvrzení skutečností v zápisu o škodě, v korespondenci apod.

2.5.10 Povinnosti pojistitele

Ve výčtu těchto povinností je i povinnost sdělit výsledky šetření nutného k zjištění výše pojistného plnění oprávněné osobě. Co se týče formy, platí přiměřené výše popsané mechanismy hlášení pojistné události. Likvidátor volí efektivní formu s ohledem na závažnost, složitost případu, průběh řešení PU. Přesné datum sdělení výsledků šetření musí být zaznamenáno vždy ve spisu, neboť od něj se odvíjí splatnost PP.

V minulosti praktikovaná povinnost pojistitele umožnit pojištěnému nahlédnout do spisových materiálů a umožnit pořídit si kopii nyní neexistuje. Nahlédnout do spisových materiálů lze po dohodě obou stran a není vynutitelné s výjimkou soudních sporů, kdy je pojistitel povinen důkazy předložit. Absence ujednání však neznamená, že pojistitel bude automaticky žádosti pojištěných odmítat, je však nutné odborně zvážit a probrat klientovi předkládané doklady, aby nedošlo k chybnému předkládání a vydávání interních dokladů, či dokladů na nichž je vázána mlčenlivost.

2.5.11 Důsledky porušení povinností

Orientační zestručněný přehled sankcí při LPU za nedodržení povinností pojistníka či pojištěného:

Snížení plnění

Stanoveno nižší pojistné ve vztahu k povinnosti:

- umožnit posoudit pojistné riziko a přezkoumat činnost zařízení sloužících k ochraně majetku
- pravdivě a úplně zodpovědět písemné dotazy pojistitele
- oznámit změny týkající se skutečnosti, na které byl pojistitelem tázan nebo které jsou uvedeny v pojistné smlouvě atd.

- oznámit změnu pojistné hodnoty , zvýšila-li se v průběhu pojištění alespoň o 20% v pojištění občanů, o 10% v pojištění podnikatelů (podpojištění)
- oznámit změny nebo zánik pojistného rizika

Porušení povinností majících podstatný vliv na vznik PU, tj:

- dbát, aby pojistná událost nenastala
- učinit veškerá opatření směřující k tomu, aby se již vzniklá škoda nezvětšovala
- řádně se starat o údržbu pojištěné věci

Ztížení šetření pojistitele nesplněním povinnosti

- bez zbytečného odkladu pojistiteli oznámit, že nastala taková událost, podat pravdivé vysvětlení o vzniku a rozsahu následků této události
- postupovat v souladu se všemi pokyny pojistitele
- oznámit bez zbytečného odkladu orgánům činným v trestní nebo přestupkovém řízení vznik události, která nastala za okolností, nasvědčujících spáchání trestného činu nebo přestupku
- plnit oznamovací povinnost uloženou obecně závaznými právními předpisy

Nevzniká povinnost plnit, v případě porušení povinnosti:

- *neměnit stav způsobený škodnou událostí* bez souhlasu pojistitele, nejdéle však do 5 dnů
- *umožnit pojistiteli nebo jiným pověřeným osobám šetření*

Pokud pojistitel v důsledků porušení vyjmenovaných povinností vznikne pojistiteli škoda nebo pojistitel vynaloží dodatečné náklady (např. náklady na soudní spor, znalecký posudek), má pojistitel právo na jejich náhradu!

3 LIKVIDACE POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ **V JEDNOTLIVÝCH TŘÍDÁCH POJIŠTĚNÍ**

3.1 LIKVIDACE POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ V POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI

3.1.1 Rozsah pojištění

Pojištění odpovědnosti za škodu se sjednává pro případ odpovědnosti pojištěného za škodu, kterou způsobil jinému. Pokud je uzavřeno pojištění odpovědnosti za škody mezi stranou, která je za škodu odpovědná a příslušnou pojišťovnou, pak vzniká pojištěnému právo náhradu vzniklé škody pojišťovnou poškozenému ze škodní události, a to až do limitu pojistného plnění sjednaného v pojistné smlouvě.

Právo na pojistné plnění má pojištěný. Plnění v pojištění odpovědnosti spočívá v právu pojištěného požadovat, aby za něj pojistitel v případě PU uhradil škodu poškozenému. Náhradu škody platí pojistitel poškozenému. Poškozený však nemá právo na pojistné plnění proti pojistiteli, nestanoví-li zvláštní právní předpis, popř. pojistná smlouva jinak.

Podstatou této zásady je, že v právním vztahu pojištění jsou pouze pojistitel a pojištěný (příp. pojistník), nikoliv však poškozený. Poškozený má pouze právo svůj nárok na náhradu škody vůči odpovědné osobě, ale ne vůči pojistiteli. To platí i pro případ uplatnění nároku na náhradu škody u soudu, kdy poškozený má právo uplatňovat svůj nárok vůči odpovědné osobě - škůdci – nikoliv vůči pojistiteli, který není pro tento případ pasivně legitimován.

V praxi při likvidaci škod z pojištění odpovědnosti pojišťovna za pojištěného projedná s poškozeným jeho nároky, odškodní oprávněné nároky poškozeného v rozsahu a ve výši určené právním předpisem, odmítne neoprávněné nároky, popřípadě vede spor o náhradu škody s poškozeným. Pojištěný v případě uzavřené

pojistné smlouvy odpovídá pouze za škody, při nichž jsou naplněny následující základní předpoklady:

- porušení právní povinnosti
- vznik škody
- příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody
- zavinění, pokud jde o odpovědnost za zavinění

Pojištěný tedy odpovídá za škody v rozsahu stanoveném právními předpisy.

Základní klasifikace možných škod je tedy odvislá od platné právní úpravy v rámci každého státu. V České Republice je základní právní úpravou pro klasifikaci škod občanský zákoník.

3.1.2 Klasifikace možných likvidovaných škod – pojištění odpovědnosti za škody

Škoda:

a) právně bezvýznamná – postižený nenárokuje náhradu škody

b) právně významná

a. škoda vzniklá na věci

b. škoda vzniklá na zdraví

c. škoda vzniklá jinak (na nehmotném majetku)

a. škoda vzniklá na věci

Při škodě vzniklé na věcech se může jednat o:

- ušlý zisk – v souvislosti se zastavením výroby ...
- skutečnou škodu – přesně vyčíslená škoda, která může vzniknout:
 - poškozením věci
 - zničením věci
 - ztrátou věci

b. škoda vzniklá na zdraví

škoda vzniklá na zdraví se dále dělí na:

- škodu vzniklou na zdraví bez usmrcení – při níž může vzniknout nárok podle zákoníku na:
 - bolestné – jednorázová dávka za bolest způsobenou poškozením zdraví
 - u osob se ztíženým spol. uplatněním – jednorázová dávka za ztížené společenské uplatnění
 - ztráta na výdělku po dobu pracovní neschopnosti – rozdíl mezi průměrným čistým výdělkem před vznikem škody a nemocenským
 - ztráta na výdělku po skončení pracovní neschopnosti - rozdíl mezi průměrným čistým výdělkem před vznikem škody a příjmem dosahovaným po vzniku škody
 - ztráta na důchodu
 - věcná škoda – oblečení ...
 - náklady léčení – úhrada nákladů za léčení pokud nebyly hrazeny z povinného zdravotního pojištění
- škodu vzniklou usmrcením – pro pozůstalé nárok na:
 - náklady pohřbu
 - náhradu nákladů účtovaných pohřebním ústavem
 - hřbitovní poplatky
 - cestovní výlohy (vzniklé v souvislosti s pohřbem)
 - náklady na smuteční ošacení
 - náklady na smuteční hostinu
 - náklady na zřízení pomníku
 - další náklady
 - náklady léčení

- náklady na výživu pozůstalých
- jednorázové odškodnění
- věcná škoda

c. škoda vzniklá jinak než na věcech, zdraví nebo usmrcení (nehmotný majetek)

U škody vzniklé jinak je stejné členění jako u škod vzniklých na věci:

- skutečná škoda
- ušlý zisk

3.1.3 Pojistná událost

PU = vznik povinnosti pojištěného nahradit škodu, která nastala v souvislosti s jeho činností nebo s jeho vztahem, které jsou uvedeny v pojistné smlouvě, a s níž je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění (tj. škodu za pojištěného uhradit).

Za jednu PU se považuje i více nároků na náhradu škodu (z jedné nebo více příčin), které spolu časově , místně, nebo jinak souvisí, a to nezávisle na ohledu na počet poškozených.

Příklad: Z odpadní hadice automatické pračky v bytě pojištěného vyteče voda a proteče do tří bytů pod sebou v nižších podlažích , kde zničí vybavení jednotlivých domácností (nábytek, vlněné koberce, postel, matrace, peřiny,apod.) Jde o jednu PU , z jedné příčiny - porušení prevenční povinnosti uvedené v § 415 OZ pojištěným. Došlo v ní k více škodám různým poškozeným, časová i místní souvislost je zřejmá.

V případě že o nároku náhrady škody (o výši) rozhoduje soud nebo jiný příslušný orgán, povinnost plnit z pojistné smlouvy nastupuje až poté, kdy je pojistiteli doručeno pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu.

3.1.4 Náklady právní ochrany

Z pojištění odpovědnosti má pojištěný právo, aby pojistitel za něj uhradil náklady nutné k jeho právní ochraně proti uplatnění nároku na náhradu škody.

Vyplacená úhrada za tyto náklady je součástí pojistného plnění a nesmí spolu s případným dalším pojistným plněním z jedné PU přesáhnout limit pojistného plnění uvedený v pojistné smlouvě.

Předpoklady pro úhradu nákladů:

- pokud pojištěný splnil všechny povinnosti uložené mu právními předpisy, pojistnými podmínkami a pojistnou smlouvou;
- pojištěný prošel nutným řízením o náhradě škody před příslušným orgánem a to z důvodů zjištění odpovědnosti pojištěného nebo výš náhrady škody;
- pokud pojištěný nebyl uznán vinným úmyslným trestným činem v souvislosti se škodnou událostí; pokud už byly náklady uhrazeny a pojištěnému je vina prokázána, má pojistitel právo na vrácení vyplacených pojistných částek;

Druhy hrazených nákladů:

- náklady na řízení o náhradě škody před příslušným orgánem (a to ve všech stupních);
- náklady právního zastoupení pojištěného v řízení o náhradu škody (ve všech stupních);
- náklady na obhajobu v trestním řízení vedeném proti pojištěnému v souvislosti se škodnou událostí (ve všech stupních)

Náklady jsou zásadně hrazeny pouze do výše mimosmluvní odměny advokáta v České republice, stanovené příslušnými předpisy (advokátní tarif).

Písemný závazek pojistitele k úhradě je třeba pokud se jedná o:

- náklady mimosoudního projednávání nároku poškozeného na náhradu škody;
- náklady právního zastoupení pojištěného v řízení o náhradu škody, které přesahují výši mimosmluvní odměny advokáta v České republice, stanovené advokátním tarifem

3.1.5 Povinnosti pojištěného

Kromě povinností uvedených v článku 2.5.9 jsou v tomto článku uvedeny další povinnosti, které musí plnit pojištěný v případě, že nastane škodná událost, případně je již vedeno řízení o náhradu škody. Tyto povinnosti jsou specifické právě pro pojištění odpovědnosti. Účelem těchto povinností je zajistit včasnou a úplnou informovanost pojistitele o uplatňovaném nároku na náhradu škody, neboť v pojištění odpovědnosti jde třístranný vztah, kdy poškozený má nárok na náhradu škody pouze vůči pojištěnému a ten má zase právo na plnění z pojistné smlouvy.

Pojištěný je povinen:

- oznámit že poškozený uplatnil nárok na náhradu škody a relevantně se k němu vyjádřit;
- oznámit, že proti jeho osobě bylo zahájeno řízení o náhradu škody, případně jiné soudní, trestní nebo rozhodčí řízení v souvislosti se škodnou událostí a informovat pojistitele včas o jeho průběhu a výsledcích;
- v řízení o náhradu škody postupovat dle pokynů pojistitele; vnést námitku promlčení; podat na pokyn pojistitele opravný prostředek; postupovat tak, aby nezavdal příčinu k vydání rozsudku pro zmeškání nebo uznání

Pojištěný nesmí bez souhlasu pojistitele:

- uhradit nebo se zavázat k úhradě promlčené pohledávky ;
- zcela nebo z části uznat nárok na náhradu škody;
- uzavřít soudní mír.

Porušení povinnosti je sankcionováno ze strany pojistitele , jak možností snížení plnění úměrně tomu, jaký vliv mělo porušení na rozsah povinnosti pojistitele plnit, tak i možností ve vyjmenovaných případech neplnit vůbec.

Krácení pojistného plnění je možno i v odpovědnosti, i když se náhrada PP vyplácí poškozenému. To je rozdíl oproti dřívější úpravě občanského zákoníku, kdy nebylo možno provádět ze strany pojistitele snižování náhrady poskytované poškozenému a sankce byla řešena formou postihu ⁵

Zákon současně umožňuje přiměřeně uplatnit vůči osobě, která vznik škody náklady s tím vzniklé zavinila, tzv. „moderační právo“ podle ust. § 450 OZ⁶. Znamená to že z důvodů zvláštního zřetele hodných, může pojistitel (stejně jako soud) požadovanou náhradu škody snížit. Moderační právo lze použít pouze vůči fyzickým osobám, a to pouze v případě, nejedná-li se o škodu způsobenou úmyslně

3.1.6 Pojistná plnění

Horní hranice pojistných plnění pro pojištění odpovědnosti je stanovena limitem pojistného plnění uvedeného v pojistné smlouvě.

Na úhradu všech PU vzniklých během jednoho pojistného roku se poskytuje plnění do výše dvojnásobku limitu sjednaného v pojistné smlouvě.

Úhrada nákladů právní ochrany se započítává do pojistného plnění a tato úhrada společně s poskytnutým pojistným plněním z jedné PU nesmí překročit výši limitu PP uvedeného v pojistné smlouvě.

Vnikne-li z jedné škodné události více PU, pak celkové plnění pojišťovny za všechny PU nemůže překročit horní hranici plnění (limit pojistného plnění). Překračuje-li skutečná škoda tuto hranici, pojistné plnění se poskytuje jednotlivým

⁵ Zrušená ustanovení § 825 obč. zákoníku v souvislosti s § 799 odst.3 obč. zák.

⁶ Výraz je převzat z latinského slova „moder“, znamenající „uklidňující, zmírňující“

poškozeným v poměru , v jakém je tato horní hranice (limit pojistného plnění) k výši celkové skutečné škody.

Omezené limity plnění jsou stanoveny

- pro škodu na cennostech, věcech umělecké , historické nebo sběratelské hodnoty (50 000,- Kč na jednu takovou věc nebo sbírku);
- pro škodu na penězích a směnkách , cenných papírech a ceninách (do celkové hodnoty 50 000,- Kč)

Spoluúčast

Náhrada škody se vyplácí poškozenému po odečtení spoluúčasti pojištěného od celkové výše pojistného plnění. Pokud celková výše vypočteného pojistného plnění nepřesahuje sjednanou spoluúčast, pojistné plnění se neposkytuje.

Refundace

Pokud pojištěný uhradil škodu, za kterou odpovídá přímo poškozenému, má proti pojistiteli právo na úhradu vyplacené částky, a to až do výše, do které by byl jinak povinen plnit poškozenému pojistitel.

Jednorázové odškodnění budoucích nároků

V případě nároků mající charakter opakovaného plnění (např. náhrada ztráty na výděлку po skončení PN, náhrada na výživu pozůstalých apod.) může pojistitel navrhnout oprávněné osobě jednorázové odškodnění takového plnění . dojde-li k dohodě o této formě odškodnění, jsou jednorázovou výplatou vyrovnány tyto veškeré již vzniklé a budoucí nároky.

Zachraňovací náklady

Z pojištění odpovědnosti za škody se hradí pouze účelně vynaložené náklady na odklizení poškozeného majetku, jeho zbytků, pokud je povinnost toto učinit z hygienických, ekologických či bezpečnostních důvodů.

Pokud není v pojistné smlouvě ujednáno jinak, činí náhrada zachraňovacích nákladů maximálně 10% limitu pojistného plnění sjednaného pro pojištění z něhož nastala PU s níž souvisí vynaložení zachraňovacích nákladů. Omezit nemůže pojistitel výši náhrady nákladů vynaložených na záchranu života nebo zdraví osob. Výplata zachraňovacích nákladů se nezapočítává do limitu pojistného plnění. Účelně vynaložené náklady na odvrácení vzniku bezprostředně hrozící PU a zmírnění následků již nastalé PU není pojistitel z pojištění odpovědnosti za škody povinen hradit.

3.2 POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU V BĚŽNÉM OBČANSKÉM ŽIVOTĚ

3.2.1 Pojistná nebezpečí a rozsah pojištění

Pojištění se vztahuje na odpovědnost pojištěného za škodu vzniklou jinému v souvislosti s činností nebo vztahem pojištěného v běžném občanském životě.⁷

Dále se pojištění vztahuje na

- odpovědnost za škodu způsobenou psem, za kterého pojištěný odpovídá jako jeho vlastník nebo opatrovatel (netýká se odpovědnosti za škodu způsobenou loveckým psem při výkonu práva myslivosti a dále služebním psem při služebním výkonu) – takové případy jsou z likvidace PU vyloučeny;
- odpovědnost v souvislosti s vlastnictvím nebo opatrováním jiných domácích a hospodářských zvířat (s výjimkou koní a skotu – tuto odpovědnost lze připojistit);
- občanskoprávní odpovědnost osob, které na pokyn pojištěného opatrují jeho byt nebo v něm provádějí běžné domácí práce při výkonu těchto prací, pokud škoda vznikla jinému subjektu či osobě než pojištěnému.

⁷ Odpovědnost je posuzována podle ustanovení obč. zák. - § 420, příp. § 422

3.2.2 Výluky z pojištění

V PP každé pojišťovny jsou uvedeny standardní výluky, na které se pojištění odpovědnosti za škodu nevztahuje, i když pojištěný za vzniklou škodu odpovídá. Takovéto škody nemohou být likvidní a hrazeny z jeho pojištění. Standardně je z pojištění odpovědnosti v běžném občanském životě vyloučena i odpovědnost vyplývající z vlastností nebo držby nemovitosti.

Věcně jsou vyloučeny veškeré sankce a platby mající represivní, exemplární nebo preventivní charakter a náhrada majetkové újmy způsobené neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti.

Vyloučené osoby, kterým se neposkytne náhrada škody, i když za ni pojištěný odpovídá, neboť jsou v určitém blízkém příbuzenském vztahu k pojištěnému, případně s ním žijí ve společné domácnosti u níž se předpokládá určité majetkové společenství (společné trvalé soužití a společná úhrada nákladů na své potřeby), anebo mají určitý osobní vztah k obchodní společnosti, jejímž je pojištěný společníkem:

- manžel, sourozenec, příbuzný v řadě přímé nebo osoba žijící ve společné domácnosti s pojištěným;
- společník pojištěného, jeho manžel, sourozenec, příbuzný v řadě přímé nebo osoba žijící se společníkem ve společné domácnosti

3.3 POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU Z DRŽBY NEMOVITOSTI

3.3.1 Pojistná nebezpečí a rozsah pojištění

Pojištění se vztahuje na odpovědnost pojištěného nebo jiné pověřené osoby za škodu vzniklou jinému v souvislosti s vlastnictvím nebo držbou nemovitosti uvedené v pojistné smlouvě a pozemku k ní příslušného⁸.

Dále se pojištění vztahuje na odpovědnost

- pojištěného jako stavebníka při výkonu stavebních prací na pojištěné nemovitosti;
- občana vypomáhajícího pojištěnému při vykonávání stavebních prací na pojištěné nemovitosti za škodu způsobenou třetí osobě při této činnosti;
- osob pověřených čištěním a údržbou chodníků způsobenou třetí osobě při této činnosti

Za třetí osobu nelze považovat osobu, jejíž odpovědnost je v rámci tohoto pojistného nebezpečí též vyloučena.

V souvislosti s pojištěním odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo držby nemovitosti je třeba při likvidaci rozlišovat odpovědnost:

Vlastníka nemovitosti: - odpovědnost podle §420 OZ ;odpovědnost za zavinění protiprávního jednání – vlastnictví není provozní činnost. Prvotně odpovídá za škodu vyplývající z vlastnictví nemovitosti vlastník. Každopádně je vždy nutné, aby bylo prozkoumána spoluodpovědnost poškozeného.

Porušení povinnosti vyplývající z údržby domu – své odpovědnosti se vlastník nemůže zprostit tím, že přenesl údržbu na správce, pouze pokud správce porušil své povinnosti vyplývající ze smlouvy tj. neprovedl údržbu má proti němu postih.

V případě odpovědnosti podle §27 zák. č. 13/1997 Sb. vlastník nemovitosti, která v zastavěném území obce hraničí se silnicí nebo s místní komunikací, odpovídá za škody, které měly příčinu ve schůdnosti na přilehlém chodníku, které vznikly znečištěním, náledím nebo sněhem. Jde o objektivní odpovědnost vlastníka, která

⁸ Odpovědnost je posuzována podle § 420 OZ a podle § 27 zák. č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů – úklid sněhu a náledí na chodníku přiléhající k nemovitosti.

se předpokládá. Je na odpovědném subjektu – vlastníkov, aby prokázal, že nebylo v mezích jeho možností závalu zmírnit. Vlastník se nemůže své odpovědnosti zprostit s tím, že uzavřel smlouvu o čištění přilehlého chodníku s dalším subjektem (např. technické služby města). Pokud však tento subjekt porušil své povinnosti vyplývající ze smlouvy a zajištění čištění, např. neprovedl v časovém harmonogramu a podle plánu zimní údržby úklid či posyp, má proti němu vlastník postih.

Správce nemovitosti: - odpovědnost za porušení povinností vyplývajících ze smlouvy o správcovství (porušení povinností k nimž se zavázal ve smlouvě) - § 420 OZ, případně podle příslušných paragrafů OZ.

Nejde o odpovědnost vyplývající z vlastnictví nemovitosti. K posouzení odpovědnosti správce je třeba znát smlouvu o správcovství uzavřenou s vlastníkem. Pokud porušil své povinnosti vyplývající ze smlouvy (např. neprovedení běžné údržby nemovitosti) a v důsledku jeho opomíjení vznikla škoda třetí osobě (např. nájemci), prvotně odpovídá vlastník, který má postih vůči správci. V každém případě je třeba zkoumat zda poškozený není spoluodpovědný.

Nájemce bytu odpovídá za škodu vzniklou jinému dle § 420 OZ. Nájemce je povinen provádět na vlastní náklady drobné úpravy v bytě a hradit náklady spojené s údržbou bytu.

Porušení povinností k běžné údržbě a drobným opravám v bytě s následnou škodou třetí osobě (jinému nájemci, vlastníku nemovitosti) je možné kvalifikovat podle § 415 OZ – předcházení škodám.

Při likvidaci PU nutno v každém případě došetřit, zda za škodu odpovídá vlastník či nájemce. Vlastník nemůže nést odpovědnost za škodu vzniklou v důsledku neprovedení nebo nesprávného provedení opravy či údržby.

3.3.2 Výluky z pojištění

Škoda způsobená neoprávněným výkonem stavebních prací – bez stavebního povolení, resp. bez splnění podmínek stanovených stavebním zákonem.

3.4 POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU PODNIKATELÉ

3.4.1 Pojistné nebezpečí a rozsah pojištění

Pojištění se vztahuje na odpovědnost pojištěného za škodu vzniklou jinému v souvislosti s činností nebo vztahem pojištěného, které jsou uvedeny v pojistné smlouvě.

Dále se vztahuje na odpovědnost pojištěného za škody vyplývající z vlastnictví nemovitostí sloužících k výkonu pojištěné činnosti uvedené v pojistné smlouvě.

Pouze je-li to ujednáno v pojistné smlouvě vztahuje se i na odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem (viz níže).

Rozsah pojištění odpovědnosti:

V případě vzniku PU, pokud byl proti pojištěnému uplatněn nárok na náhradu škody pojistitel hradí:

- škody na zdravý nebo na životě;
- škoda na věci (poškození, zničení nebo pohřešování)
- jiná majetková škoda vyplývající ze škody na zdraví, životě nebo věci

Náklady nutné k právní ochraně pojištěného proti uplatněnému nároku (podrobněji viz. níže)

Náhrada nákladů léčení vynaložených zdravotní pojišťovnou (regres zdravotní pojišťovny podle ustanovení § 55 zákona č 48/1997 Sb. O veřejném zdravotním pojištění.

3.4.2 Pojistná událost

Pojištění odpovědnosti podnikatelů je zásadně postaveno na principu příčiny vzniku škody. V pojistné smlouvě lze sjednat princip uplatnění nároku (claims made).

Princip příčiny – předpokladem vzniku práva na pojistné plnění je, že k porušení právní povinnosti nebo právně relevantní skutečnosti, jako příčině škody, dojde v době trvání pojištění, tzn. že pojištěný odpovídá za škodu v důsledku svého jednání nebo vztahu z doby trvání pojištění.

Princip uplatnění nároku na náhradu škody (claims made) – předpokladem vzniku práva na pojistné plnění je, že nárok na náhradu škody byl poprvé písemně uplatněn poškozeným vůči pojištěnému v době trvání pojištění.

Pojištění se však nevztahuje na odpovědnost za škodu, jejíž příčina vznikla před datem uvedeným v pojistné smlouvě (retroaktivní datum). Retroaktivní datum bývá mnohdy shodné s datem prvního dne pojištění, může však být dohodnuto i datum dřívější než je první den pojištění.

Další podmínkou je, že pojištění uplatnil nárok na plnění vůči pojistiteli do 60 dní po zániku pojištění.

PU - vznik povinnosti pojištěného nahradit škodu, která nastala v souvislosti s jeho činností nebo jeho vztahem, které jsou uvedeny v pojistné smlouvě, a s níž je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění (tj. škodu za pojištěného uhradit).

Za jednu PU - se považuje i více nároků na náhradu škody (z jedné nebo více příčin), které spolu časově, místně nebo jinak přímo souvisí a to nezávisle na počtu poškozených.

Jednání pojistitele v případě kdy o náhradě škody rozhoduje soud již bylo popsáno výše stejně tak jako hrazení nákladů právní ochrany.

3.4.3 Výluky z pojištění

Ve VPP jsou uvedeny standardní výluky, na které se pojištění odpovědnosti za škodu nevztahuje, i když za vzniklou škodu pojištěný odpovídá. Takovéto škody nejsou z hlediska LPU likvidní a ze strany pojistitele je nelze hradit.

Připojistitelné výluky:

- a) odpovědnost za škodu způsobenou na movité věci, kterou pojištěný převzal za účelem provedení objednané činnosti (odpovědnost podle § 421 OZ-objektivní odpovědnost)
- b) odpovědnost za škodu způsobenou na movité věci, kterou pojištěný oprávněně užívá;
- c) náhradu nákladů léčení vynaložených zdravotní pojišťovnou na zdravotní péči poskytovanou zaměstnanci pojištěného, který utrpěl tělesnou újmu v důsledku pracovního úrazu nebo nemoci z povolání (regres zdravotní pojišťovny podle ustanovení § 55 zákona č 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění.
- d) povinné smluvní pojištění

Věcně jsou vyloučeny

- odpovědnost za vady (záruky) – jde o odpovědnost vyplývající ze smluvního závazku odstranit vady na základě reklamace
- ekologické újmy
- veškeré sankce a platby mající represivní, exemplární nebo preventivní charakter
- náhrada majetkové újmy způsobené neoprávněným zásahem so práva na ochranu osobnosti.

Vyloučené osoby, kterým se neposkytne náhrada škody , i když za ni pojištěný odpovídá, a to z důvodu, že jsou v určitém blízkém příbuzenském vztahu k pojištěnému, případně s ním žijí ve společné domácnosti u níž se předpokládá určité majetkové společenství (společné trvalé soužití a společná úhrada nákladů

na své potřeby), anebo mají určitý osobní vztah k obchodní společnosti, jejímž je pojištěný společníkem:

- manžel, sourozenec, příbuzný v řadě přímé nebo osoba žijící ve společné domácnosti s pojištěným;
- společník pojištěného, jeho manžel, sourozenec, příbuzný v řadě přímé nebo osoba žijící se společníkem ve společné domácnosti
- právnická osoba, se kterou je pojištěný majetkově propojen:
 - a. právnická osoba ve které má pojištěný větší než 50% majetkovou účast;
 - b. právnická osoba která má v pojištěném větší než 50% majetkovou účast
 - c. právnická osoba ve které má pojištěný větší než 50% majetkovou účast subjekt , který má větší než 50% majetkovou účast zároveň v pojištěném

3.4.4 Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku

Platí všechny výše popsané zásady.

Kromě obecných výluk – nelikvidních škod, jsou pro odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku uvedeny další výluky speciální:

Zejména se neposkytne plnění za:

- škodu na samotném vadném výrobku
- náklady vzniklé při kontrole a opravě výrobku
- vrácení plateb získaných za výrobek
- náklady na stažení výrobku z trhu
- škodu způsobenou vadou projektové činnosti ve výstavbě
- škodu způsobenou tabákem nebo tabákovým výrobkem
- škody vzniklé spojením nebo smísením vadného výrobku
- škody vzniklé závadností věci vyrobené pomocí vadného stroje dodaného a namontovaného nebo udržovaného pojištěným

Omezené limity jsou stanoveny

- pro škodu na cennostech, věcech umělecké , historické nebo sběratelské hodnoty (100 000,- Kč na jednu takovou věc nebo sbírku);
- pro škodu na penězích a směnkách , cenných papírech a ceninách (do celkové hodnoty 100 000,- Kč)

3.5 LIKVIDACE POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ V POJIŠTĚNÍ MOTOROVÝCH VOZIDEL

3.5.1 Klasifikace možných škod při dopravní nehodě

Obecně lze uvést, že rozsah náhrady škody způsobené při dopravní nehodě provozem motorového vozidla, upravuje zákon č. 168/1999 Sb., jmenovitě ust. §6 tohoto zákona takto:

Poškozený má právo na náhradu:

- škody na zdraví nebo usmrcením,
- škody vzniklé poškozením,
- zničením nebo ztrátou věci,
- škody, která má povahu ušlého zisku, účelně vynaložených nákladů spojených s právním zastoupením při uplatňování nároků shora uvedených

3.5.2 Náhrada majetkové škody na vozidle poškozeném při dopravní nehodě

Poškozený neočekávaně přijde k újmě na svém majetku a náhrada škody na vozidle, tedy uvedení do původního stavu, je pro něj v takovém případě (pokud samozřejmě nedojde ke škodě na zdraví) naprostou prioritou.

V rámci likvidace škody z povinného ručení je prvotní podmínkou účast likvidátora pojišťovny na prohlídce vozidla. V žádném případě nelze doporučit opravovat vozidlo dříve, než si jej likvidátor pojišťovny prohlédne, nafotí a sepíše zápis o

poškození. Ostatně poskytnutí odpovídající součinnosti je zákonnou povinností poškozeného a proto první kroky po nehodě by měly vždy směřovat do pojišťovny povinného ručení viníka, kde by poškozený měl nehodu nahlásit, aby se likvidátor pojišťovny na vozidlo mohl přijít podívat, popřípadě škodu nahlásit jiným způsobem.

Nelze sice vyloučit, že by znalecký posudek místo volání likvidátora měl pojišťovně stačit, nicméně takový postup nelze doporučit s ohledem na možné následné komplikace při likvidaci pojistné události.

3.5.3 Náhrada škody pomocí opravy a cestou faktur

Jakmile likvidátor vozidlo prohlédne, nafotí a sepíše zápis o poškození, nebrání již nic opravě vozidla a uplatnění náhrady vůči pojišťovně viníka. K uplatnění nároku je nutno uvést, že pojišťovna není povinna hradit náklady opravy přímo servisu, který vozidlo opravuje, nýbrž obvyklý postup zahrnuje opravu vozidla, úhrada faktury poškozeným a její následné přeposlání do pojišťovny k úhradě. Některé pojišťovny však mají s některými servisy dohodu a poskytují tzv. **krycí dopisy**, tedy dopisy, kterými poskytnou garanci na úhradu opravy. V takovém případě pak poškozený nic servisu nehradí a náklady opravy hradí přímo pojišťovna. Tento postup však nelze v žádném případě nárokovat a poškozený se nemůže domáhat vydání krycího dopisu. Postup, kdy náklady opravy nejprve uhradí sám, je tedy plně v souladu se zákonem a poškozený nemůže (byť to lze v některých případech naprosto chápat) argumentovat svou finanční situací, kterou nepředvídal.

Při předložení faktur za opravu vozidla neautorizovaným servisem je likvidátor povinen prověřit zda účet obsahuje všechny vymezené náležitosti dané cenovým výměrem a cena opravy se výrazně neliší od cen autorizovaných servisů v daném místě a čase. Jestliže likvidátor zjistí neshody v účtování opravy je povinen provést výpočet pomocí dostupných softwarových programů jako jsou například Audatex, AVN, aj. a výplatu PP na jeho základě přiměřeně krátit.

3.5.4 Likvidace rozpočtem

Poškozený může též uplatnit likvidaci tzv. rozpočtem. To znamená, že pojišťovna nebude hradit cenu opravy podle faktur, nýbrž vypočte cenu opravy podle tabulkových cen za díly a práci a tuto částku poškozenému vyplatí. Jakým způsobem s ní poškozený naloží, už záleží na něm a pojišťovna nezkontroluje, zda vyplacenou částku použil na náhradu škody ve vztahu k poškozenému vozidlu. Likvidace tzv. rozpočtem může být pro poškozeného velmi výhodná, a to zejména v případech, kdy se jedná o starší vozidlo nebo vozidlo s větším množstvím najetých kilometrů, u kterého by docházelo ke krácení pojistného plnění.

Tento postup výpočtu ceny nákladů na opravu zaručuje, že jejich výše nepřekročí cenu autorizovaných servisů v daném místě a čase.

3.5.5 Právní vymahatelnost zálohy na likvidaci

Dřívější právní úprava obsahovala též možnost žádat o zálohu na pojistné plnění v případě, kdy pojišťovna ve lhůtě pro šetření pojistné události pojistnou událost nezlikvidovala. Současná právní úprava však takové oprávnění neuvádí. Obecná ustanovení zákona o pojistné smlouvě, která platí pro všechny druhy pojistných smluv, však tuto možnost upravují. Ačkoli tedy není dnes zřejmý vztah mezi zákonem o pojistné smlouvě a zákonem č. 168/1999 Sb., O pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, likvidační praxe se přiklání k tomu, že o zálohu na pojistné plnění po uplynutí shora uvedené lhůty lze žádat.

3.5.6 Rozsah náhrady škody

Náhrada škody na vozidle je zpravidla nejčastějším druhem náhrady, kterou poškozený v rámci dopravní nehody uplatňuje. Ve vztahu k této náhradě je nejčastějším předmětem možného právního sporu definice tzv. skutečné škody. Ve většině případů totiž není technicky možné dosáhnout toho, aby vlastnosti vozidla po opravě byly na stejné úrovni jako před poškozením vozidla. Vlastnosti vozidla se po provedení opravy mohou zlepšit, nebo zhoršit. Zhoršení vlastností se předpokládá pouze u továrně nového vozidla.

Likvidátor musí postupovat v případě zhodnocení nebo znehodnocení v souladu se znaleckým standardem č. 1/90.27.

3.5.6.1 Skutečná škoda a krácení pojistného plnění

Rozhodným ustanovením, které celou záležitost upravuje, je ust. §443 občanského zákoníku, které stanoví následující: "Při určení výše škody na věci se vychází z ceny v době poškození."⁹ Toto ustanovení má dalekosáhlé důsledky ve vztahu k výši náhrady škody, které si poškozený ne vždy uvědomuje. Částka náhrady škody se tedy odvozuje od ceny poškozené věci v okamžiku, kdy dojde k jejímu poškození. Motorové vozidlo, které je určitou dobu provozováno na pozemních komunikacích, s každým kilometrem, který ujede, ztrácí postupně na hodnotě. To znamená, že vozidlo v okamžiku nehody nemá cenu vozidla nového, nýbrž z důvodu opotřebení (tzv. amortizace) ztratilo od okamžiku, kdy bylo vyrobeno a poprvé použito, na hodnotě. Z toho plyne, že i jednotlivé díly na vozidle takto na hodnotě ztrácí.

Jestliže tedy dojde k dopravní nehodě, při které je vozidlo poškozeno, má poškozený nárok pouze na ekvivalent částky, která odpovídá ceně stejně opotřebovaných dílů, jaké byly ty, které byly při nehodě poškozeny. Častým omylem tak je, že poškozený si nechá vozidlo opravit novými náhradními díly a pak nárokuje na pojišťovně částku ceny opravy jakožto škodu. Škoda ovšem není ve výši ceny opravy (tedy ve výši ceny nových dílů), nýbrž ve výši ceny dílů vozidla v okamžiku poškození.

Na konkrétním příkladě to tak znamená, že pokud stojí nový nárazník na vozidle částku 15 000 Kč, pak je-li vozidlo již určitou provozováno, pak poškozený nárazník těsně před nehodou nestojí 15 000 Kč, nýbrž (podle stupně opotřebení) např. 10 000 Kč. Poškozený tak má nárok pouze na 10 000 Kč a nikoli na 15 000 Kč, to vše proto, že se při určení výše škody vychází z ceny věci v době poškození.

⁹ Ustanovení § 443 občanského zákoníku

Z tohoto vysvětlení a popisu zmiňovaného v příkladu vyplývá, že pojišťovna povinného ručení uhradí poškozenému cenu nových dílů zmenšenou o opotřebení. Proto pokud si poškozený nechá opravit vozidlo novými náhradními díly, musí se připravit na to, že rozdíl mezi cenou nových dílů a skutečnou škodou uhradí sám. Tuto částku nemůže nárokovat ani vůči pojišťovně povinného ručení viníka, ani vůči viníkovi samotnému, neboť oba dva subjekty odpovídají ve stejném rozsahu, tedy dle ust. §443 občanského zákoníku.

3.5.6.2 Míra amortizace

Předmětem sporu ve vztahu k výši náhrady škody se tak stává zpravidla výše tohoto opotřebení, tedy výše shora popsané amortizace. Míra tohoto opotřebení se stanoví na základě tzv. znaleckého standardu, což je dokument obsahující postupy, kterými se výše opotřebení vypočítává.

Primárními hledisky při určení výše opotřebení jsou stáří vozidla a počet najetých kilometrů, vedlejšími hledisky je zdvihový objem motoru, způsob použití vozidla, druh vozidla. Jestliže tedy pojišťovna krátí pojistné plnění z důvodu opotřebení, jedná se zpravidla o oprávněný postup, rozporovat jej lze však např. znaleckým posudkem, ve kterém by se znalec mohl odchýlit od stanoviska pojišťovny a bylo by tak možno nárokovat vyšší částku pojistného plnění.

Stanovení amortizace enormně poškozených dílů

Jestliže se při prohlídce poškozeného vozidla zjistí, že se jedná o silně opotřebované díly a není doloženo stáří těchto dílů, musí likvidátor určit výši technické zhodnocení bez ohledu na výši technické hodnoty skupiny, do které tento díl spadá.

Jedná se zejména o tyto díly: tlumiče výfuků, panely karoserie silně narušené koží, apod..

Vzorec pro výpočet THS:

$$\text{THS} = 100 - (\text{ZAD} + \text{ZAP}) / 2$$

THS = technická hodnota skupiny

ZAD – základní srážka za dobu provozu

ZAP – počet ujetých km

Znehodnocení vozidla opravou

Při opravě vozidla může dojít i k znehodnocení vozidla jako celku a to především v případě opravy nosných částí karoserie (skeletu). K znehodnocení vozidla dochází vždy, když THS vozidla před nehodou byla 70% a více ze skupiny továrně nové. Výpočet znehodnocení, které bylo vyvoláno opravou vozidla se provádí na základě metodik, která je uvedena ve znaleckém standardu č. 1/90. Jestliže výpočet prokáže znehodnocení vozidla provedené opravou, je vypočtená částka přičtena k nákladům za opravu.

3.5.6.3 Možnosti vyhnutí se krácení pojistného plnění

Jestliže bylo uvedeno, že výše náhrady škody odpovídá ceně věci v době poškození, může se krácení pojistného plnění z důvodu opotřebení poškozený vyhnout tím, že vozidlo nechá opravit nikoli novými díly, nýbrž díly shodně opotřeбенými jako byly ty, které na jeho vozidle byly poškozeny při nehodě. Takové díly lze sehnat např. na autovrakovišti nebo od prodejce opotřeбенých dílů. Druhou možností, jak se vyhnout nutnosti uhradit rozdíl mezi částkou skutečné škody a částkou opravy, je likvidace tzv. rozpočtem. Likvidace rozpočtem znamená, že pojišťovna nehradí pojistné plnění na základě faktur, nýbrž vypočte podle rozsahu poškození tabulkovou cenu práce a materiálu a tuto částku vyplatí poškozenému. Ačkoli je nevýhodou tohoto postupu užití neoriginálních dílů (replik), má tento postup finanční výhody pro poškozeného, neboť pojistné plnění od pojišťovny na opravu takovými (novými) díly bez problémů dostačuje.

3.5.7 Náhrada škody na zdraví

Rozsah náhrady škody na zdraví je přímo určen ustanoveními §442 a násl. občanského zákoníku. Jednorázově se hradí bolestné a ztížení společenského uplatnění (tzv. trvalé následky). Jak bolestné, tak ztížení společenského uplatnění se určuje podle ustanovení vyhlášky č. 441/2001 Sb., resp. podle příloh této vyhlášky, ve které jsou jednotlivá zranění a újmy „ohodnoceny“ body, přičemž každý bod má hodnotu 120 Kč. Posudek o bolestném vydává zpravidla ošetřující

lékař, shodně tak posudek o ztížení společenského uplatnění. Ztížení společenského uplatnění se však vyčísluje až po ustálení zdravotních komplikací, obvykle po jednom roce od nehody.

Předmětné nařízení umožňuje v odůvodněných případech i mnohonásobné navýšení základní hodnoty bodu a v některých zvláště závažných případech trvalého poškození zdraví se bolestné nebo ztížení společenského uplatnění může pohybovat v řádech milionů korun. Z praxe nicméně plyne, že každý pokus o zvýšení bolestného nebo ztížení společenského uplatnění musí projít soudem, neboť i když pojišťovny navýšení těchto nároků nerozporují, z ekonomických důvodů k úhradě těchto nároků nad základní rámec vyžadují odsuzující rozsudek.

Poškozený má v rámci náhrady škody na zdraví nárok též na náklady léčení, jmenovitě na ty náklady, které jeho zdravotní pojišťovna neuhradí. Mezi takové nehrazené zdravotní úkony mohou patřit např. některé estetické zákroky po dopravní nehodě a současně má poškozený právo na úhradu nákladů na léčebné přípravky, které zdravotní pojišťovna buď vůbec nehradila anebo u nich hradila spoluúčast. Mezi účelně vynaložené náklady s léčením patří i náklady příbuzných na cestu za poškozeným do nemocnice, náklady spojené s přibráním ošetřovatelky a podobně.

V případě smrti mají pozůstalí nárok na jednorázové odškodnění od 85 000 Kč do 240 000 Kč podle stupně příbuzenského vztahu, nárok na přiměřené náklady spojené s pohřbem a ti, kdo byli na zemřelého odkázáni výživou, mají nárok na uhrazení nákladů na výživu.

3.5.8 Ztráta na výdělku

Ztráta na výdělku se týká pouze zaměstnanců, kteří pobírají mzdu nebo obdobné plnění mzdě odpovídající. Tato ztráta je reprezentována rozdílem mezi průměrným výdělkem před dopravní nehodou a výší dávek nemocenského pojištění. Poškozenému k uplatnění tohoto nároku tak postačí vyčíslení průměrné mzdy jeho zaměstnavatelem a doložení této částky a výše dávek nemocenského pojištění.

3.5.9 Ušlý zisk

Ušlý zisk mohou uplatnit osoby samostatně výdělečně činné, kterým v důsledku dopravní nehody ušly příjmy, kterých by jinak dosáhly. Typický je tento případ u dopravců, kterým uchází zisk právě z toho důvodu, že jejich vozidlo bylo poškozeno a „nemůže vydělávat“. U ušlého zisku bývají někdy komplikace s jeho vyčíslením a proto lze zpravidla doporučit zpracování znaleckého posudku pro účely jeho vyčíslení daňovým poradcem. Samotný ušlý zisk se zpravidla dokládá nerealizovanými zakázkami společně s přehledem obvyklých příjmů ve srovnatelném období. Znalecký posudek na tuto otázku lze však v každém případě doporučit.

3.5.10 Půjčovné

Pokud si poškozený na dobu opravy půjčí vozidlo, aby nahradil výpadek vlastního vozidla, které je v rámci oprav v servisu, má nárok na úhradu nákladů s půjčovným spojených. Tento nárok však zahrnuje několik „ale“, na které je třeba upozornit.

Likvidátoři pojišťovny povinného ručení odmítají uhradit půjčovné tam, kde to není ekonomicky nutné. To znamená, že se nikterak nebrání úhradě půjčovného u vozidel užívaných pro podnikání. Komplikovanější je to ovšem u vozidel, která nejsou užívána pro podnikatelskou činnost, neboť u těch pojišťovny zpravidla argumentují neexistencí nutnosti půjčovat si náhradní vozidlo právě s ohledem to, že to ekonomicky nutné není. Výjimky z tohoto postupu vnímají ve vztahu k vozidlům užívaných pro osoby na vozidlo jakkoli nutně odkázané (tělesně postižení, doprava do míst s nižší dostupností veřejné dopravy apod.).

Toto stanovisko pojišťoven je nicméně z právního hlediska diskutabilní, nemá jednoznačnou oporu v zákoně..

S úhradou půjčovného je spojen ještě jeden právní aspekt, a to odečítání fixních nákladů z půjčovného. Fixní náklady, jinak řečeno pevné náklady, jsou náklady, které by poškozenému vždy vznikly a tudíž nejsou chápány jako škoda. Těmito fixními náklady se rozumí zejména opotřebení vozidla, ke kterému by došlo, kdyby vozidlo nebylo v opravě. Jinými slovy, pokud by nedošlo ke škodní události, pak by

poškozený se svým vozidlem normálně jezdil a za každý takto ujetý kilometr by se jeho vozidlo opotřebilo. Toto opotřebení samozřejmě nikdo nikomu nehradí a proto pokud si poškozený půjčí vozidlo z půjčovny, s každým kilometrem, který se svým poškozeným vozidlem neujeďe – neboť je toho času v opravě – se jeho vozidlo v opravě neopotřebí o každý jeden neujetý kilometr.

Tím se poškozený defacto obohacuje, neboť opotřebení půjčeného vozidla půjčovně nehradí a kdyby mu pojišťovna zaplatila půjčovné vozidla v plné výši, pak by dostal v ceně půjčovného uhrazeny i fixní náklady. Ty ale, jak bylo shora popsáno, nikdo nikomu nehradí a tudíž musí být z půjčovného odečteny. To poškozeného někdy značně překvapí, neboť má dojem, že by mu pojišťovna měla uhradit půjčovné celé. To ovšem není pravda, neboť jeho vozidlo se tím, že bylo v servisu a nejezdilo se s ním, neopotřebovalo, ačkoli by se jinak opotřebovalo a proto jsou fixní náklady odečítány.

Jestliže tedy oprávněnost samotných pevných nákladů není po právní stránce zásadně spornou otázkou, vzniká spor ohledně výše fixních nákladů. Likvidátoři zpravidla vycházejí z částky fixních nákladů, na kterou má zaměstnanec nárok při užití vlastního vozidla pro pracovní cesty dle zákona o cestovních náhradách, která činí 3,80 Kč/km. Tato částka je ovšem diskutabilní, neboť je evidentní, že u různých druhů vozidel bude skutečné opotřebení a tedy výše pevných nákladů rozdílná. Může se totiž stát (příklad pro ilustraci), že poškozený si půjčí vozidlo s půjčovným 1 000 Kč na den a ujeďe denně 250 km. V takovém případě mu pojišťovna půjčovné zkrátí o 950 Kč a poškozený tak půjčovné ponese prakticky celé sám. Vzhledem k tomu, že se takový postup jeví často jako nepřiměřený, lze v případě nesouhlasu s výší fixních nákladů nechat zpracovat znalecký posudek, který by (případně) odlišnou výší pevných nákladů objektivně stanovil.

3.6 LIKVIDACE POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ V POJIŠTĚNÍ MAJETKU

3.6.1 Předmět pojištění

Předmětem pojištění jsou jednotlivé věci movité a nemovité nebo jejich soubory uvedené v pojistné smlouvě. Pojištění jednotlivé věci nebo souboru je odvislé především od druhu pojištění (např. jednotlivý stroj, soubor věcí tvořících zařízení domácnosti, jednotlivá budova, průmyslový areál – soubor staveb.) Dle definice tvoří soubor jednotlivé věci, který mají stejný nebo podobný charakter, a nebo jsou určeny ke stejnému účelu.

Je-li sjednáno pojištění souboru věcí, jsou akceptovány změny ve složení souboru v době trvání pojištění. S ohledem na změnu pojistné hodnoty je však nutno pamatovat na vhodnost úpravy pojistné částky souboru, aby vyjadřovala novou PH.

3.6.2 Územní platnost pojištění

Místo pojištění konkretizuje umístění pojištěné věci a musí být uvedeno v pojistné smlouvě. Je zapotřebí jej odlišit od územní platnosti pojištění, která stanoví základní území na němž se pojišťuje.

Specifika místa pojištění se odráží i do způsobu řešení pojistné události. Je rozhodná stanovení o kolik PU se jedná nastane-li škodná událost na větším území, např. při kalamitě. V jednom místě pojištění vzniká jedna pojistná událost

3.6.3 Pojistná událost

Pojistnou událostí je poškození, zničení nebo odcizení pojištěné věci zapříčiněné některým z pojistných nebezpečí uvedených v pojistné smlouvě, které na pojištěnou věc působilo v době trvání pojištění a v místě pojištění.

Ujednání konstatuje fakta zákona – viz §2 a §3 zákona o pojistné smlouvě. Ustanovení dále uvádí vazbu na dobu trvání pojištění a místo pojištění. Nutno zde také připomenout vazbu na § 14 zákona o PS podle něhož, pokud jde o *úmyslně způsobenou škodu*, není taková škoda PU tehdy, byla-li způsobena oprávněnou osobou nebo jinou osobou z jejího podmětu, byť se jednalo i např. o působení pojistného nebezpečí na pojištěnou věc.

3.6.4 Přímá souvislost

Škoda na pojištěné věci někdy nevznikne přímým působením pojištěného nebezpečí, ale jen v přímé souvislosti s jeho působením, např. při zachraňování pojištěných věcí z hořícího či zaplaveného domu.

Poskytuje-li pojišťovna PP za škodu vzniklou v přímé souvislosti s PU, musí škodní spis obsahovat průkazné doklady o tom, jak pojistná událost vznikla a na jaké věci. Ve sporných případech škod vzniklých v přímé souvislosti, s ohledem na jejich různorodost, může disponent individuálně rozhodnout na základě posouzení konkrétních událostí, zda pojišťovna ne/poskytne plnění za vzniklou škodu.

Konkrétní případy:

Nehradí se obecně škody vniklé dálkovým přenosem výpadku energií, dodávky vody, plynu apod..

Povodeň záplava:

1. Pokud klient předmětné pojistné nebezpečí pojištěno nemá (má jen základní pojištění nebo má u pojištění občanů vyloučeny škody z povodně a záplavy,) nelze škodu v přímé souvislosti s povodní/záplavou hradit.
2. Povodeň zaplaví nepojištěný dům , poškodí jeho statiku a orgány státní správy zakáží vstup. Při demolici dojde ke zničení pojištěné výbavy domácnosti . Plnění za domácnost bude uhrazeno.
3. Hladina povodně dosáhne konstrukce stropu pod úroveň podlahy pojištěné domácnosti. Vzlínající voda zničí spodní část vybavení domácnosti. Pojistné plnění bude uhrazeno.
4. Při povodni je odpojen přívod elektrického proudu pro celou oblast. Pojištěný objekt není zaplaven, ale výpadkem proudu je způsobena škoda. Pojistné plnění nebude uhrazeno.

Vichřice:

Působením „vichřice byla prokazatelně poškozena střecha budovy tak, že ji nebylo možné ihned provizorně opravit. Vzápětí došlo k silnému dešti a poškozenou

střechou došlo ke vniknutí srážek dovnitř budovy, kde atmosférické srážky poškodily stavební součásti i pojištěný movitý majetek. I když riziko atmosférických srážek není obsaženo ve sjednaném rozsahu pojištění, pojišťovna v tomto případě škody vzniklé v přímé souvislosti s událostí – poškození majetku pojistným nebezpečím „vichřice“ - poskytne PP.

3.6.5 Pojistná hodnota

Jde o hodnotu věci , které by měla odpovídat stanovená výše pojistné částky (netýká se pojištění na první riziko a zlomkového pojištění). V pojistné smlouvě musí být vždy specifikováno na jakou cenu je pojištění sjednáno, neboť od zvoleného systému pojištění se odvíjí i plnění pojistitele.

V pojišťovací praxi převládá systém pojištění na novou cenu. Některé produkty však umožňují i sjednání pojištění na cenu časovou, a to zejména v případech, kdy pojistitel nechce přijmout rizika, která plynou z vlastního opotřebení věci (nedostatečná údržba, nadměrné opotřebení) anebo v případech, kdy si to pojistník přímo přeje.

Vyjádření pojistné hodnoty obvyklou cenou nebylo v minulosti příliš využíváno. Vyskytovala se např. v pojištění podnikatelů jako horní hranice PP u zásob, jako prevence před spekulativním uplatněním škody na neprodejných zásobách. Pro obvyklou cenu jsou veřejně užívány také označení – cena tržní, cena běžná (obecná).

3.6.6 Pojistná částka

Pojistnou částku stanoví pojistník a částka má odpovídat pojistné hodnotě pojištěné věci. Zároveň je to horní hranice plnění pojistitele.. Výjimku tvoří již zmiňované zachraňovací náklady, kdy pojistitel hradí náklady související se škodnou událostí mimo rámec pojistné částky. Pojistná částka se vyváří odhadem – agregací dílčích pojistných částek jednotlivých věcí souboru, které se pak v pojistné smlouvě zpravidla pro jednotlivé věci nevypisují.

3.6.7 Podpojištění

Obdobně jako u snížení plnění jde výslovně o právo pojišťovny, nikoliv o povinnost. Jde o využití dispozitivnosti zákona o pojistné smlouvě, který umožňuje odchýlení od ujednání striktního postupu v pojistné smlouvě. Pojišťovna se snaží zmírnit dopady podpojištění indexací pojistných částek. Pokud nastane případ podpojištění pak patrně byla špatně sjednána pojistná smlouva (bez ohledu na konkrétní zavinění) a již v době sjednání pojištění neodpovídala pojistná částka pojistné hodnotě. Pracovníci LPU zjistí tuto skutečnost až při likvidačním procesu a je proto nutno v této záležitosti postupovat mimořádně citlivě. Posoudit např. bonitu klienta, sociální dopady. Každé výrazné podpojištění musí vést k podmětu pro neprodlené přepracování pojistné smlouvy.

V pojištění podnikatelů není zakotvena indexace pojistných částek. To znamená zvyšující se pravděpodobnost podpojištění u majetku, jehož hodnota stoupá v důsledku inflace, budovy apod. Jednotlivé případy je zapotřebí rozlišovat, např. :

- pojištění souboru zásob - lze zohlednit jednorázové výkyvy (sezónní) např. průměrování celého roku
- pojištění budov – přístavbou budovy se podstatně zvýší její hodnota – neoznámení trvalé změny PH je výrazný nedostatek ze strany pojištěného

Snížení plnění se uplatňuje i v pojištění podnikatelů. Obecně likvidátor zkoumá i podstatné aspekty, které by případně pojistitel mohl využít ke zmírnění dopadu snížení a pokud existují uvede ve spisu návrh vhodné míry snížení, nebo jeho rozpětí.

Výjimkou v uplatnění podpojištění jsou případy, kdy pojistná částka v době sjednání pojištění odpovídala pojistné hodnotě a pojistník oznámil pojistiteli změnu pojistné hodnoty vyšší než 10%. Obě podmínky se doplňují a působí zároveň, tzn. Obě musí být splněny. Ustanovení chrání klienta proti nedostatkům na straně pojistitele a pojistitel pak plněn ponížít nemůže.

V pojištění majetku občanů má pojistitel právo uplatnit institut podpojištění pokud:

1. Pojistník odmítl indexaci a zároveň:

- PČ neodpovídala PH v době sjednání pojištění nebo
- PČ odpovídala, ale pojistník porušil povinnost nahlásit změny PH

2. Pojistník neodmítl indexaci, ale porušil povinnost oznámit změnu PH, pokud se zvýšila min. o 20 %

Jedná se o výjimečné případy a použití institutu podpojištění je nutno zvážit individuálně. Návrh likvidátora se zdůvodněním schvaluje disponent.

Poměr podpojištění se určí dle vzorce:

$$\frac{\text{Pojistná částka}}{\text{Pojistná hodnota}} = \text{poměr podpojištění}$$

Příklady:

a) výše škody – a tudíž i výše očištění plnění - je nižší než sjednaná pojistná částka

Př: Pojistná částka činí 350 000,- Kč a skutečná pojistná hodnota 500 000,- Kč.
Poměr podpojištění je 0,70.

Vypočtené pojistné plnění40 000,- Kč

Uplatnění podpojištění - 12 000,- Kč (40 000- Kč x 0,30)

Celková výše pojistného plnění28 000,- Kč

Odpočet spoluúčasti - 1 000,- Kč (vždy od celkové výše plnění)

Konečné pojistné plnění 27 000,- Kč

b) výše škody – a tudíž i výše očištění plnění - přesahuje pojistnou částku

Stejný postup likvidace PU jako u škod nižších než je pojistná částka. Škoda se sníží v poměru podpojištění. Z matematického hlediska,nebudou – li uplatněny

i jiné postihy, logicky pojišťovna vyplatí pojistnou částku až při úplném zničení věci či souboru.

Př: pojistná částka činí 1 000 000,- Kč a skutečná pojistná hodnota 4 000 000,- Kč. Poměr podpojištění je 0,25.

Vypočtená výše škody	2 500 000,- Kč (částečná škoda)
Uplatnění podpojištění	- 1 875 000,- Kč (2 500 000,- Kč x 0,75)
Celková výše pojistného plnění	625 000,- Kč
Omezení pojistnou částkou	-----
Spoluúčast	- <u>1 000,- Kč</u>
Konečné pojistné plnění.....	624 000 Kč

Vypočtená výše škody	4 000 000,- Kč (úplná škoda)
Uplatnění podpojištění	- 3 000 000,- Kč (4 000 000,- Kč x 0,75)
Celková výše pojistného plnění.....	1 000 000,- Kč (totální škoda a vyrovnání s PČ)
Spoluúčast	- <u>1 000,- Kč</u>
Konečné pojistné plnění.....	999 000 Kč

3.6.8 Limit pojistného plnění

Limit pojistného plnění lze sjednat v pojištění podnikatelů pokud:

- není možnost stanovit pojistnou hodnotu (pojištění na první riziko)
- se pojištění vědomě sjednává pouze na část známé pojistné hodnoty věci (zlomkové pojištění)

Pokud se sjedná pojištění na první riziko nebo zlomkové pojištění musí být tato skutečnost přímo uvedena v pojistné smlouvě.

Z hlediska likvidace PU jde o případ, kdy se nesleduje správnost stanovní výše pojistné částky, ale pouze již vyplacená pojistná plnění v daném pojistném roce. Limit pojistného plnění se každým pojistným plněním průběžně snižuje až do jeho vyčerpání. Může dojít k vyčerpání limitu již při první pojistné události v případě, kdy se pojistné plnění z první PU rovná, resp. převyšuje výši sjednaného limitu. Vyčerpáním limitu pojištěný ztrácí nárok na další pojistná plnění, pokud není limit doplacením pojistného novu obnoven (změnou - dodatkem PS).

Limit pojistného plnění lze sjednat i v případě, kdy je stanovena pojistná částka a sjednává se např. na pojistná nebezpečí povodeň, záplava, v pojištění občanů pro kategorie předmětů pojištění.

3.6.9 Pojistná plnění

Pro stanovení výše pojistného plnění je rozhodující zda pojištěné věci byly:

- a) zničeny, odcizeny nebo ztraceny (úplná, totální škoda)
- b) poškozeny (částečná, parciální škoda)
- c) znehodnoceny (věc lze užívat k původnímu účelu, poškození nelze odstranit opravou)

Pro rozhodnutí zda jde o škodu totální, resp. parciální jsou podstatná hlediska technická a ekonomická. Posouzení technického hlediska a tím stanovení, zda věc byla PU zničena, představuje jistění, zda je oprava věci po technické stránce vůbec možná. Není však rozhodující, např. momentální nedostatek materiálu nebo chybějící volná opravárenská kapacita. Opravu věci však nelze provést pokud by se tím snížila užitná hodnota věci, změnil její charakter apod. V souladu s námitkou, že opravit jde jakákoliv poškození, musí být zváženo ekonomické hledisko, tzn. výše nákladů na opravu. Plnění za parciální škodu nesmí přesáhnou výši, jakou by pojišťovna přiznala v případě totální škody. Pokud tuto výši přesáhne je nutno ji označit jako nerentabilní (jde o ekonomickou totální škodu).

Totální škoda na budově, hale – pokud není patrné dispoziční uspořádání I. nadzemního podlaží po odklizení zničených částí, trosek a sutě.

Podle jednoho z principů pojištění má toto sloužit k úhradě škod na majetku, nikoliv jako spekulace, u níž je poškození nebo zničení majetku výhodné a pojistné plnění pak využito k jiným účelům než je náhrada škody.

Pokud pojištěný neobnoví poškozenou, zničenou nemovitost, má pojistitel právo poskytnout plnění v časové ceně, ačkoliv bylo sjednáno pojištění na novou cenu. Toto ujednání lze využít jen na závažné škody u nichž je jednou z variant vzniku škody, právě spekulativní motiv (např. úmyslné požáry).

V případě obnovy věci zpravidla nedojde k uvedení do původního stavu. Řešení musí být individuální s ohledem na specifika konkrétní PU; půjde o oboustranně přijatelné kompromisní řešení, potvrzené písemnou dohodou.

Existuje i možnost naturálního plnění, které má likvidátor možnost využít zejména v případech kdy je proklamována cena věci pojištěným neodpovídající a nelze dospět ke shodě.

Pojistné plnění při znehodnocení zásob podnikatelů:

Pojistná hodnota (cena znovuzřízení) před PU – obvyklá cena po PU = pojistné plnění

Příklady:

(1)

Náklad na znovuzřízení zásob před PU	100 000,- Kč
Obvyklá cena před PU (obchodní marže 200 %)	200 000,- Kč
Obvyklá cena po PU (zohlednění poškození)	70 000,- Kč
100 000,- Kč - 70 000,- Kč = pojistné plnění 30 000,- Kč	

(2)

Náklad na znovuzřízení zásob před PU	100 000,- Kč
Obvyklá cena před PU (obchodní marže 200 %)	200 000,- Kč
Obvyklá cena po PU (zohlednění poškození)	160 000,- Kč
100 000,- Kč - 160 000,- Kč = pojistné plnění 0,- Kč	

Škoda nastala jen ve sféře obchodní maže – předpokládaného výnosu

Při stanovení újmy na zásobách z čistě technického hlediska. Odhlíží se od prohlášení producentů o ztrátě kvality dané značkou, neprodejnosti. Tato újma spadá do sféry obchodních vztahů pojištěného a dodavatele.

Plnění v časové ceně ve specifických případech

V pojištění občanů a v pojištění podnikatelů se ujednává plnění v časové ceně pro skupiny věcí jejich opotřebení je vyšší. V pojistných podmínkách je zakomponováno variabilně. Rozhraním je opotřebení 50% či 70% (tzn. zůstatková hodnota je menší než 50% či 30%). U opotřebení 70% je věc na hranici životnosti a využitelnosti. Důvodem je neadekvátnost pojistného plnění v nové ceně k věcem, které zpravidla již neslouží svému účelu nebo jsou vyřazeny z běžného užívání (uskladněny, odloženy)

V pojištění nemovitých věcí je stanovena lhůta 3 let, v pojištění elektroniky 1 roku, v níž je pojištěný povinen věc obnovit nebo znovuzřídit. Toto ujednání vychází z principu , že pojištění kryje škody na majetku – tedy odstranění těchto škod. Pojistitel nemá zájem o krytí rizika na nemovitostech, které jsou využívány, zpravidla ani řádně udržovány a nebývají po škodě obnoveny či znovuzřízeny – ochrana před spekulací . V těchto případech pojišťovna vyplácí plnění v časové ceně.

Princip výpočtu pojistného plnění:

- 1) výpočet výše škody- za jednotlivé předměty , dle skupin předmětů
- 2) zařídění do skupin předmětů; uplatnění limitů skupin věcí
- 3) pevná částka, procento z pojistné částky), omezení pojistnými částkami souboru věcí, jiná snížení plnění – např. podpojištění, spoluúčast pro případ krádeže (procentní)
- 4) snížení pro porušení předpisů
- 5) celková výše pojistného plnění
- 6) spoluúčast
- 7) pojistné plnění

3.6.10 Indexace pojistných částek, limitů pojistného plnění a pojistného

Indexace poskytuje pojištěnému komfort v přizpůsobování cen uvedených v pojistné smlouvě skutečným pohybům cenové hladiny. Je eliminováno riziko podpojištění. Pokud pojištěný neudělí souhlas k indexaci neznámá to automaticky podpojištěn v rozsahu pohybu cenové hladiny. Pojistnou částku mohl stanovit s ohledem na budoucí vývoj s rezervou a dostatečně.

V pojištění na obvyklou cenu je cenový pohyb nezávislý na stanovených ukazatelích zakomponovaných do indexu.

3.6.11 Přejedání vlastnictví

Na pojistitel přechází vlastnictví nalezeného pojištěného majetku, za který pojistitel poskytl PP v důsledku PU na takovém majetku. Finanční kompenzace proběhne po dohodě pojistitele s pojištěným. Nejběžnějším řešením je prodej nalezeného majetku a vrácení výnosu z prodeje pojistiteli.

3.6.12 Jednotlivá pojistná rizika v souvislosti s LPU

Vzhledem k rozsahu této práce se jedná pouze o výběr rizik.

Likvidace ŽIVELNÉ POJIŠTĚNÍ

POŽÁR A JEHO PRŮVODNÍ JEVY

Při zjišťování příčin složitějších požárů je vhodné spolupracovat s příslušným Hasičským záchranným sborem – oddělení zjišťování příčin a prevence požárů, případně s Policií. Je-li PU způsobena porušením předpisů o požární ochraně, lze uplatnit snížení plnění, resp. regres.

Základní rámec požární ochrany je obsažen v Zákoně č. 133/ 1985 Sb. O požární ochraně.

Povinnosti k prevenci požárů pak zejména v § 17; fyzická osoba je povinna:

- Počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, zejména při používání tepelných, elektrických, plynových a jiným spotřebičů a komínů, při skladování a používání hořlavých nebo požárně nebezpečných látek, manipulaci s nimi nebo s otevřeným ohněm či jiným zdrojem pálení
- Oznamovat bez odkladu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru každý požár vzniklý při činnostech, které vykonává, nebo v prostorách, které vlastní nebo užívá a dále
- Dodržovat podmínky nebo návody vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností

Detailnější úprava je obsažena ve vyhlášce MV č 246/2001 o požární prevenci.

ÚDER BLESKU

Velmi často se v dokladech od pojištěného uvedena jako příčina škody „ bouřková činnost“. Tento údaj sám o sobě není důkazem, že ke škodě došlo přímým úderem blesku, který je jako jediný uznán jako likvidní příčina PU. Na nepřímý úder blesku se pojištění nevztahuje a není likvidní PU

Ve sporných případech je možno se obrátit na:

- externího technika
- dodavatele el. energie, který zaznamenává poruchy na síti el. vedení , včetně jejich příčiny
- svědectví Policie ČR, obecních a městských úřadů atd.

Pro informaci lze nalézt na internetu mapy blesků za posledních pět dní adresa :

www.chmi.cz/meteo/rad/blesk.

NÁRAZ A PÁD PŘEDMĚTU

Za likvidní jsou v metodice považována následující tři typy pojistných nebezpečí mající podobný mechanismus:

- Náraz nebo zřícení letadla, nebo jeho částí, nebo jeho nákladu
- Náraz dopravního prostředku, nebo jeho nákladu, nebo je-li v době nárazu dopravní prostředek řízen nebo provozován pojištěným nebo pojistníkem
- Pád stromů , stožárů, nebo jiných předmětů, nejsou-li součástí poškozené věci nebo nejsou-li součástí téhož souboru jako poškozená věc.

Tato pojistná nebezpečí souvisí s dynamickým pohybem předmětů, které mohou spadnout nebo narazit do pojištěné věci. Pád je obecně pohyb, který má znaky volného pádu. Slovo *předmět* u této kategorie je vykládán v likvidační praxi široce. Rozumí se pod ním i živé věci, např. pád parašutisty, tělo sebevraha. O pád nejde vhodí-li vandal kámen do okna.

Příklad – pád předmětu.

Kuchyňská linka, garnýž, ohřívač vody, apod. Mohou být součástí či příslušenství budovy. Škody které vznikly následkem pádu těchto věcí na movité věci patřící do pojištěného souboru, jsou pak z pojištěného movitého majetku uhrazeny. Samotného poškození součástí či příslušenství budovy (kuchyňské linky apod.) se přitom pojištění netýká.

POVODEŇ ZÁPLAVA

V úvahu kromě klasické povodně a principu spojených nádob musí vzít likvidátor v úvahu i *nebezpečí povodňové vody* . Tato může obsahovat nebezpečné bakterie (např. z uhynulého dobytka, jedovaté chemické látky, fekálie z odpadních vod a jímek). Pro stanovení rozsahu poškození lze využít i posudek hygienika.

Za škodnou událost z povodně nebo přímé souvislosti s ní , která vznikla do 10 dnů od sjednání pojištění není pojistitel povinen poskytnout pojistné plnění. Ujednání má na zřeteli ochranu pojistitele před spekulativním sjednání pojištění v době katastrofy. Každý případ je nutné vyhodnotit individuálně s ohledem na historii pojištění, detaily sjednání pojištění apod.

VICHŘICE

Pojišťovna vychází při těchto PU z Beufahrthovy stupnice a považuje za PU každé poškození nebo zničení věci *vichřicí a větrem vyšších rychlostí*. Vyšší rychlosti větru jsou silná vichřice desátého stupně, mohutná vichřice jedenáctého stupně nebo orkán dvanáctého stupně.

PU způsobené vichřicí mívají hromadnou povahu. Je-li v obci hlášen větší počet škod, je již tato *hromadnost* znakem vzniku PU. Další *objektivní znaky* rovněž prokazují, že se přes území přehnala vichřice – např. polámané větve, poškozené střechy, vyvrácená okenní křídla. V těchto případech není nutné dál sílu větru šetřit.

Je-li nahlášena *ojedinělá PU*, je třeba věnovat likvidaci PU zvýšenou pozornost. Ojedinělost však nemusí znamenat, že k poškození nedošlo vichřicí. Zvláštností větru je, že jeho vzdušné proudy bývají ostře ohraničeny.

Ve sporných případech, kdy nelze zjistit hromadný výskyt škod ani objektivní znaky v okolí místa pojištění, protože poškozený objekt stojí osamocen, likvidátor sepisuje svědectví dalších osob či může požádat o vyjádření orgány místní samosprávy. Podle povahy případu je pak třeba rozhodnout, zda jde o PU či nikoliv. Vyjádření poškozeného " od – do" nebo " asi někdy....." Nelze automaticky akceptovat. Likvidátor musí po pojištění požadovat co nejkonkrétnější údaje. Obdobně likvidátor postupuje, je-li nahlášena ojedinělá škodná událost v obci chybí charakteristické znaky bouřlivého větru a šetřením je např. zjištěno, že poškozená věc byla ve špatném technickém stavu. Jako důkaz v likvidačním řízení lze použít zprávu Hydrometeorologického ústavu. Při zjišťování není důležitá průměrná rychlost větru, ale maximální náraz.

SESUV PŮDY

Z povahy těchto živelních událostí je patrné, že objektem poškození budou zejména nemovitosti, ale mohou v souvislosti vzniknout i škody na movitém majetku.

Údaje o geologických rizicích shromažďuje Česká geologická služba – geofond. Databáze eviduje základní údaje o starých, ale i současných gravitačních pohybech zemského povrchu (sesuvech, proudech, odvarech a blokových sesuvech). Zejména těch, které jsou nějakým způsobem nebezpečné. O jednotlivých sesuvech vede tzv. záznamové karty s podrobnými informacemi a konkrétní sesuv je zakreslen v situační plánu v měřítku 1:25000. Při likvidaci závažných škodných událostí je zapotřebí tyto informace ověřit.

Krátkodobý sesuv o němž pojištěný nemohl předpokládat, že se stane je pojistný rizikem, z něhož pojištěnému plyne právo na výplatu pojistného plnění. Není však v ČR častý.

Sesuv může vzniknout také za působení lidské činnosti. A pojištění se na něj nevztahuje. V takovém případě je však nutno zkoumat možnost sankce a postihu vůči osobě odpovědné osobě za vzniklou škodu.

Příklad: Soused pojištěného provede odkopání svahu a hodlá vystavět opěrnou zeď. Nedodrží však bezpečný sklon stěny výkopu a dojde k sesuvu půdy a vznikne škoda i na pojištěné budově.

Základní podmínky pojištěného nebezpečí sesuv:

- svažité terén
- porušení podmínek pro rovnováhu svahu

Pojištění se nevztahuje na jakékoliv jiné škody - tzv. pokles půdy neboli sesedání půdy. Tato situace nastává zpravidla v rovinatých terénech (např. tekuté písky v údolních nivách, poddolované oblasti). Z hlediska pojištění nejde o likvidní PU, přestože dopady na pojištěné nemovitosti mohou být značné.

Specifickou a častou tematikou v souvislosti se sesedáním půdy je sedání staveb v základech. Dosednutí základů a sním související trhliny na nemovitosti jsou často pojištěnými považovány za PU. Poruchy tohoto typu jsou však z řady stavebních vad a nejde tedy o likvidní PU. Výjimkou jsou poruchy spojené s přímým působením pojistného nebezpečí na budovu, např. povodeň.

Jakákoliv pochybnost pojišťovny nebo pojištěného musí být vyvrácena statickým, odborným nebo znaleckým posudkem. Pokud se jedná o PU zkoumají se různé varianty odstranění závad.

ZEMĚTŘESENÍ

Pojistným nebezpečím jsou otřesy dosahující alespoň 6 stupně mezinárodní stupnice MSK (zkratka jmen autorů Medvěděva, Sponheuera a Kárníka) udávající makroseismické účinky zemětřesení a to v místě pojištění nikoliv v epicentru. Zemětřesení se mění podle toho, kde pozorujeme jeho účinky. Většinou klesá se vzdáleností od epicentra. Ověření síly zemětřesení a lokalizace na místa PU vyžaduje spolupráci s ústavem akademie věd.

TÍHA SNĚHU A NÁMRAZY

Tyto škodné události se týkají pojištění nemovitého majetku.

Jde o destruktivní působení hmotnosti sněhu a námrazy. Pojistné nebezpečí tíhy sněhu se týká pouze budov! , nikoliv jiných staveb jako např. přístřešků, pergola, aj.

Stavby jsou současně projektovány na mocnost sněhu o hmotnosti $50 \text{ kg} \cdot \text{m}^2$ pro 1. sněhovou oblast až 150 kg a více pro 5. sněhovou oblast. Riziko škod vzniklých tíhou sněhu stoupá s nadmořskou výškou.

Likvidní škodou z nadměrného zatížení sněhu je i škoda vzniklá sesuvem nadměrné vrstvy sněhu ze střechy budovy.

V ČR nebývá tento druh škod častým jevem. U PU musí být zkoumáno zda stavba byla navržena a provedena tak, aby při řádně prováděné běžné údržbě nedošlo k jejímu zřícení, popř. jinému poškození (deformaci). Právo pojišťovny na krácení PP

je zde na místě pokud se jedná o případy nedostatečné dimenze či zchátralosti nosné konstrukce. Na základě prohlídky ve sporných případech musí likvidátor přizvat experta – statika a zadat vypracování posudku .

Likvidace POJIŠTĚNÍ PRO PŘÍPAD ODCIZENÍ

KRÁDEŽ

Základní podmínkou vzniku nároku na PP je, aby *pachatel prokazatelně překonal překážky* chránící pojištěné věci před odcizením. Krádeží při které pachatel překonal překážky, chránící pojištěné věci před odcizením, se rozumí přivlastnění cizí věci tak, že se jí pachatel prokazatelně zmocnil některým z níže uvedených způsobů.

- a) do místa pojištění se dostal tak, že vstupní otvor zpřístupnil nástroji, které nejsou určeny k jejich řádnému otevírání,
- b) do místa pojištění se dostal jinak než vstupním otvorem nebo běžně přístupným otevřeným oknem,
- c) v místě pojištění se prokazatelně skryl a po jeho uzamčení se věci zmocnil
- d) místo pojištění otevřel klíčem, jehož se zmocnil krádeží nebo loupeží,
- e) překonal překážku vytvořenou specifickými vlastnostmi věci, např. značná výška, nadměrné rozměry, demontáž použitím nářadí nebo nástroje
- f) jiným násilným jednáním.

Překonání překážky je skutečnost, že pachatel při krádeži *použil násilí* (např. vylomil nebo vypáčil dveře, rozbil okno, vytrhl zámek, vyboural zeď, rozbil dveře), nebo *překonal jiné bariéry* (např. vyšplhal po zdi či bleskosvodu, spustil se na balkon ze střechy). Stopy po překonání překážky musí být fyzicky zjištělné jinak není škoda prokazatelně likvidní.

Z hlediska skutečného způsobu zabezpečení v době PU vždy likvidátor posuzuje místo, kterým pachatel vnikl do místa pojištění (způsob zabezpečení ostatních vstupních otvorů není z hlediska případného uplatnění sankce - procentní spoluúčasti – podstatný).

Příklad: Pachatel vnikl do bytu dveřmi, které byly dostatečně zabezpečeny. Skutečnost, že okna nebyla při vzniku PU zabezpečena dle požadavků pojišťovny, nebude mít na výši PP vliv.

Nastane-li situace , kdy pachatel do místa pojištění vnikl otevřeným oknem pak:

- v pojištění podnikatelů se nejedná o překonání překážek
- v pojištění občanů se za překonání překážky považuje vniknutí do budovy jinak, než běžně přístupným otevřeným oknem. Tzn. je-li okno nepřístupné, např. z důvodů umístění ve vyšším podlaží a pachatel použil prostředky na jeho překonání. Překonání překážky musí být prokazatelné (patrné stopy). Pokud však pojištěný byt opustí, musí být byt zabezpečen a vniknutí pachatele oknem se nehradí – nejedná se o likvidní PU.

Překonání překážky musí být vždy potvrzeno šetřením Policie .

Prohlídka u PU krádeží:

V rámci zjednodušené LPU – není nutno provádět prohlídku, pouze v případech dle pravidel zvláštních LPU.

- do 50 000,- Kč je povinnost v případě nejasností, sporných otázek, např. v otázce zabezpečení
- 50 000,- Kč a více – prohlídka bude provedena vždy.

- 1) Při prohlídce škody kromě standardních úkonů likvidátora , např. specifikace dokladů, identifikace, se likvidátor zaměří na:
- 2) Způsob překonání překážek, který detailně popíše a nespolehána ohledání místa činu Policií ČR.
- 3) Zajištění detailní fotografie překonaných překážek, u sporných škod (např. kategorie vybavení) vyfotografuje místo škody,
- 4) Ověření popsání skutečného zabezpečení a porovnání s pojistnou smlouvou,

- 5) Zajištění výpisů PCO, plné moci k nahlédnutí do spisu Policie ČR, oznámení trestného činu, které pojištěný provedl u Policie ČR se seznamem odcizených věcí.

LOUPEŽ

Loupeží se rozumí přivlastnění si pojištěné věci tak, že pachatel použije proti pojištěnému násilí nebi jiné pohrůžky bezprostředního násilí, pojištění se vztahuje tedy nejen na škodné události , při kterých pachatel pojištěného fyzicky napadne, ale i na takové případy, kdy pojištěný pod pohrůžkou násilí pojištěné věci bezprostředně vydá pachateli.

U pojištění občanů je pojišťovna povinna poskytnout plnění i za věci, které měl pojištěný v době vzniku PU na sobě při sobě a na nichž v důsledku přepadení vznikla škoda (zakrvácený oděv, rozbité brýle, atd.)

SOUVISEJÍCÍ PŘEDPISY K POJISTNÉMU NEBEZPEČÍ ODCIZENÍ

Trestní řízení - dle §119 zákona č. 141/ 1961 Sb.(trestní řád) se rozlišují následující pravomocná rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení - tj. soudů, státních zástupců, vyšetřovatelů a policejních orgánů:

- a) rozhodnutí rozsudkem
- b) rozhodnutí usnesením
- c) rozhodnutí trestním příkazem

Formou rozsudku rozhoduje soud a jen rozsudkem může uznat, že obviněný spáchal trestný čin a uložit mu trest.

Usnesením rozhoduje kterýkoliv orgán činný v trestním řízení a do jisté míry je usnesení všeobecnou formou rozhodnutí. Je podobné obsahu rozsudku, ale je jednodušší.

Trestním příkazem rozhoduje samosoudce. Podle §314 a trestního řádu samosoudce koná řízení o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let.

SPOLUPRÁCE S POLICIÍ ČR

Pokud podklady pro LPU nejsou dostatečné, zajistí likvidátor výpis z vyšetřovacího spisu nebo pořídí přímo kopie dokladů ze spisu policie ČR, je-li to možné. Pokud byla Policií pořízena fotodokumentace, likvidující pracovník ji popíše, popř. pokud mu bude dovoleno. Pořídí kopie této dokumentace nebo přímo zajistí originály negativu. Dle zákona č. 141/ 1961 – trestní řád – má dle §43 možnost do vyšetřovacího spisu možnost nahlížet zejména poškozený, který může být dle §50 zastoupen zmocněncem na základě písemné plné moci.

Vyplácení pojistného plnění přechází dle § 33 zákona o PS právo na náhradu škody ve výši, kterou pojištěnému poskytl. Vyplacení dílčího plnění se však pojistitel ještě nestává procesní stranou (poškozeným). Pro uplatnění nároků na náhradu škody je nutné , aby pojistitel vyrozuměl Polici ČR o vyplacení pojistného plnění s tím, ŽE SE PŘIPOJUJE K TRESTNÍMU ŘÍZENÍ.

3.7 LIKVIDACE POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ V DALŠÍCH TŘÍDÁCH POJIŠTĚNÍ

V ostatních třídách pojištění, nepopsaných v předešlých kapitolách, se využívají převážně shora uvedené postupy a přístupy se zásadně neliší. Výjimku tvoří neživotní pojištění osob. Principům likvidaci pojistných událostí této třídy se v této práci podrobně nebudu věnovat.

4 TECHNICKÉ REZERVY V SOUVISLOSTI S LIKVIDACÍ PU

K plnění závazků z pojišťovací nebo zajišťovací činnosti je pojišťovna povinna vytvářet technické rezervy¹⁰, které jsou upraveny odděleně pro životní a neživotní pojištění takto:

Tabulka č.1

Technické rezervy

Druh rezervy	Životní pojištění	Neživotní pojištění
Rezerva na nezasloužené pojistné	ANO	ANO
Rezerva na pojistná plnění	ANO	ANO
Rezerva pojistného životních pojištění	ANO	X
Rezerva pojistného neživotních pojištění	ANO	ANO
Rezerva na prémie a slevy	ANO	ANO
Rezerva životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	ANO	X
Rezerva na splnění závazků z použité technické úrokové míry	ANO	X
Vyrovňovací rezerva	X	ANO
Jiné rezervy	ANO	ANO

V životním pojištění musí být vytvářena rezerva i pro neživotní pojištění, a to s ohledem na skutečnost, že v rámci životního pojištění je sjednáváno i pojištění úrazu a pojištění nemoci, řazené do skupiny neživotních pojištění.¹¹

¹⁰ Viz. Ust. § 13 zákona 363 /1999 Sb., o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů

¹¹ Viz. Příloha č.1 část B, článek 1,2 zák. 363 /1999 Sb., o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů

Tabulka č.2

Technické rezervy pojišťoven (v mil. Kč) rok 2006

Ukazatel <i>Indicator</i>		č.ř. <i>nr.</i>	Za rok 2006 <i>Year 2006</i>
Rezervy na neživotní pojištění celkem <i>Technical provisions for non-life insurance, total</i>		01	62 725
v tom:	rezerva na nezasloužené pojistné <i>Provision for unearned premiums</i>	02	12 946
	rezerva na pojistná plnění z pojistných událostí v běžném období vzniklých, hlášených, ale v běžném účetním období nezlikvidovaných <i>Provision for outstanding claims incurred, reported but not settled in accounting period</i>	03	26 421
	rezerva na pojistná plnění z pojistných událostí v běžném období vzniklých, ale v tomto období nehlášených <i>Provision for outstanding claims incurred, but not reported in accounting period</i>	04	12 710
	rezerva na prémie a slevy <i>Provision for bonuses and rebates</i>	05	806
	vyrovnávací rezerva <i>Equalisation provision</i>	06	4 508
	jiné rezervy na neživotní pojištění <i>Other technical provisions for non-life insurance</i>	07	5 334
Rezervy na životní pojištění celkem <i>Technical provisions for life assurance, total</i>		08	182 866
v tom:	rezerva pojistného životních pojištění <i>Life assurance provision</i>	09	153 682
	rezerva na pojistná plnění <i>Provision for claims outstanding</i>	10	3 568
	rezerva životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník <i>Provision for life assurance policies, where the investment risk is borne by the policyholders</i>	11	18 508
	jiné rezervy na životní pojištění <i>Other technical provisions for life assurance</i>	12	7 108

Zdroj: Český statistický úřad

4.1 ZÁKONNÉ VYMEZENÍ REZERVY VSTUPUJÍCÍ DO LPU

„Výše rezervy na pojistná plnění se stanoví jako souhrn rezerv vypočítaných pro jednotlivé pojistné události. Nelze-li výši rezervy stanovit uvedeným způsobem, použijí se matematicko-statistické metody. Rezerva na pojistná

plnění se tvoří rovněž na veškeré předpokládané výdaje spojené s likvidací pojistných událostí.“¹²

Tvorbu jiných rezerv schvaluje ministerstvo na základě žádosti pojišťovny, jejíž součástí je návrh způsobu její tvorby a použití. Výkaz o tvorbě a výši technických rezerv předkládá pojišťovna 2x ročně.

Daná právní norma ukládá taktéž pojišťovnám skladbu umístění finančních aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy. Zákonem je tedy určeno kam a v jakém poměru je možno tyto rezervy investovat (viz ustanovení §13 - §20 zákona 363 /1999 Sb., o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů).

4.2 REZERVY NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ V TEORII

V neživotním pojištění jsou zcela jiné typy rezerv než v životním odvětví. Rezervu pojistného životního pojištění prakticky nahrazují:

- Rezerva na nezasloužené pojistné
- Rezerva na pojistné plnění
- Rezerva na krytí mimořádných rizik

4.2.1 Rezerva na nezasloužené pojistné

Představuje pojistné, které je určeno na pojistné události (a správní náklady) následujícího účetního období. Při tvorbě se uplatňuje individuální přístup (pro každou smlouvu se tato rezerva počítá individuálně).

Základní metoda pro výpočet této rezervy spočívá v rozpočítání podle dnů, na které je předepsáno a počtu dnů patřících do dalšího účetního období. Lze se setkat i s přibližnými výpočty na basi týdnů, měsíců či čtvrtletí, popřípadě roku s 360 dny.

¹² § 3 odst. 2 52/1994 Sb.VYHLÁŠKA Ministerstva financí ze dne 23. února 1994, kterou se stanoví tvorba, použití a způsob umístění prostředků technických rezerv pojišťovny

4.2.2 Rezerva na pojistné plnění

Rozdělují se na rezervu na pojistné události již nahlášené a dosud nezlikvidované a na rezervu na pojistné události uskutečněné ale dosud nenahlášené. Dále se do ní řadí (respektive může být zařazena) rezerva na špatně odhadnuté škody a rezerva na náklady související s likvidacemi.

Rezerva na pojistné události již nahlášené a dosud nezlikvidované (RBNS)

Vypočítá se individuálně, lze ji přidat ke konkrétní pojistné smlouvě respektive ke konkrétní škodě.

Reservu stanovují jednotliví likvidátoři na základě kvalifikovaného odhadu.

Rezerva na pojistné události uskutečněné ale dosud nenahlášené (IBNR)

Vypočítává se portfoliově, tedy není ji možno přiřadit ke konkrétní pojistné smlouvě nebo pojistné události.

Pro stanovení výše rezervy se používají různé statistické metody, nejčastěji některá z trojúhelníkových metod nebo metoda očekávaného škodného průběhu.

4.2.3 Rezerva na krytí mimořádných rizik

Též se sní lze setkat pod názvem výkyvová rezerva. Nepředstavuje klasický závazek pojišťovny, vypočítává se portfoliově.

Tuto rezervu lze považovat za analogii té části rezervy životního pojištění, která vzniká použitím modifikované úmrtnosti respektive na rozdíl mezi rezervou životního pojištění počítanou s úmrtnostními tabulkami používanými pro výpočet pojistného a s úmrtnostními tabulkami odpovídajícími očekávané úmrtnosti.

Tvorba této rezervy je dána vyhláškou. Pokud velikost této rezervy je menší než zákonná horní hranice, tvoří se (zpravidla) třemi procenty z předepsaného pojistného. Pokud je aktuální škodní průběh větší, než kolik činí hodnota uvedená v zákoně nebo dlouhodobý (tříletý nebo sedmiletý) průměr, může se zároveň

čerpat (ve výši, která je odpovídající rozdílu mezi skutečným objemem pojistných plnění a mezní hodnotou.

4.3 NASTAVENÍ TECHNICKÉ REZERVY V PROCESU LPU

Po přidělení škodní události konkrétnímu likvidátorovi pojišťovny, se případu v systému automaticky nastaví čerpání rezervy – například pro pojištění majetku 10 000,- Kč.

Likvidátor je motivačně závislý na tom, aby včasné a odpovídajícím způsobem přednastavil automatickou hodnotu technické rezervy pro konkrétní případ, snížil nebo zvýšil její hodnotu dle posouzení dosud shromážděných dokumentů vypovídajících o škodě. Nastavená rezerva se propojeností jednotlivých systémů automaticky promítne do účetnictví. Je tedy nutné, aby likvidátor upravil hodnotu rezervy pokaždé, kdy se dozví o změně její požadované výše, nebo o skutečnostech, které k takové změně (zpravidla navýšení) povedou.

Samostatnou kapitolu tvoří nastavení rezervy na soudní spory. Nastavení této rezervy na žalovanou částku a hodnotu ostatních příslušných nákladů v celkové výši nepřekračující pojistné plnění provádí reálně vlastní právní oddělení pojišťovny. Zejména z důvodu lepšího a realističtějšího posouzení výše budoucích nákladů pojišťovny.

Tabulka č.3

Vývoj technické rezervy členů ČAP

Vývoj technických rezerv členů ČAP (mld. Kč)

	2006	2005	2004	2003	2002	2001
CELKEM	244,8	221,3	198,4	176,3	157,5	135
Životní pojištění	182,8	162,9	139,1	125,4	110,9	97,8
Neživotní pojištění	62	58,4	59,3	50,9	46,6	37,2

5 LIKVIDACE PU NŽP V REÁLIÍCH ČESKÉHO POJISTNÉHO TRHU

5.1 PŘÍSTUPY JEDNOTLIVÝCH POJIŠŤOVEN K LIKVIDACI PU

Přístupy jednotlivých pojišťoven k likvidaci pojistných událostí neživotního pojištění se značně liší a není snad ani reálně možné jednotlivé postupy srovnávat a hodnotit ať už kvalitativně nebo kvantitativně.

V souvislosti s digitalizací softwaru pojišťoven nastala v oblasti LPU značná modernizace a tento proces se stal jednodušší alespoň co se do formátu a shromažďování dat potřebných pro průběh likvidace.

Každá pojišťovna pracuje ale s odlišným softwarovým programem jejich vzájemné porovnávání není možné .

Pro všechny ale znamená digitalizace zjednodušení, zkvalitnění a zejména zrychlení celého procesu.

Je už celkem pravidlem, že klient může nastalou škodu nahlásit pojistiteli on-line nebo telefonicky, bez toho, aby osobně musel docházet na přepážku a ztrácet tak svůj čas.

Mnohé pojišťovny mají i tzv. dvoustupňový systém likvidačního odd.

- Klientský servis
- Odbor individuální likvidace

Oddělení klientského servisu řeší většinu běžných škody, tradičním postupem, dle platných likvidačních směrnic.

Oddělení individuální likvidace pak řeší vyšší škody - orientačně škody na 200 00,- Kč a škody VIP klientů pojišťovny nebo škody při nichž panuje důvodné podezření na pojistný podvod. V tomto oddělení pracují zpravidla odborně zdatní likvidátoři, co do hlediska dosaženého vzdělání a praxi v oboru.

V reálu českého pojistného trhu se objevují také rozličné způsoby co do působnosti likvidátorů.

Např. Česká pojišťovna vede oddělený způsob, tzn. že likvidátor je člověk, provádějící samotný výpočet škody a evidenci škodného spisu, ale pokud je nutná prohlídka poškozené věci, zajišťuje se pomocí sítě mobilních techniků. Likvidátor není tedy vůbec v osobním styku s poškozeným a eliminuje se tak možné riziko subjektivního ovlivnění a posouzení události a možného ovlivnění úsudku likvidátora poškozeným. Mobilní technik dodá veškerá potřebná data vyžádaná likvidátorem, ale samotného výpočtu výše škody se nadále neúčastní.

Oproti tomu stojí působnost samostatných likvidátorů pojistných událostí, kteří jednají a působí na vrub pojišťovny s níž mají uzavřenou smlouvu a řeší LPU jak se říká od A až po Z, včetně prohlídky poškozené věci, dokumentace škod, výpočtu výše škody aj. Po celou dobu vyřizování LPU je samostatný likvidátor v kontaktu s poškozeným a se všemi stranami dotčenými v jednání o vyřízení PU. Jeho subjektivní ovlivnění zde není vyloučeno, ale vzhledem k tomu, že veškeré prohlídky a dokumentování se účastnil osobně, je na místě uvést zase předpokládanou největší možnou informovanost o podrobnostech LPU a tím i předpokládanou velkou přesnost a správnost výpočtu výše škody.

Tabulka č.4

Skladba počtu vyřízených pojistných událostí členů ČAP (%)

	2006	2005	2004
Krádež	1,7	1,8	2
Úraz	5	4,2	4,1
Plodiny a zvířata	0,2	0,2	0,3
Havárie motorových vozidel	13	11,7	10,8
Živel	7,1	3,8	4,6
Odpovědnost z provozu vozidla	15,4	15,3	14,4
Ostatní	19,5	19,4	14,3

Zdroj: *výroční zpráva ČAP*

Vyřízené pojistné události členů ČAP

V roce 2006 bylo vyřízeno celkem 2 262 942 pojistných událostí, tj. o 1,4 % méně než v roce 2005. Vzrostl počet plnění u pojistných událostí živelních, havárie a úrazu. V roce 2006 nepostihly území ČR žádné větší přírodní katastrofy.

Tabulka č.5

Skladba vyplaceného pojistného plnění u vyřízených pojistných událostí členů ČAP (%)

	2006	2005	2004
Krádež	1,3	1,6	2
Úraz	1	1	1,1
Plodiny a zvířata	1,1	0,8	0,7
Havárie motorových vozidel	17,7	17,8	16,6
Živel	10,9	6,1	9,7
Odpovědnost z provozu vozidla	18,7	18,4	15,9
Ostatní	15,3	16,6	13,4

Zdroj: *výroční zpráva ČAP*

Tabulka č.6

VYŘÍZENÉ POJISTNÉ UDÁLOSTI (PU) PODLE JEDNOTLIVÝCH RIZIK

Č. ř.	Ukazatel	jed.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Počet vyřízených PU celkem, v tom:	ks	2 262 942	2 296 034	2 459 237	98,56	93,36
2	živel	ks	159 592	88 051	114 336	181,25	77,01
3	krádež	ks	38 799	41 026	49 546	94,57	82,8
4	havárie motorových vozidel kromě kolejových (podnikatelé i občané)	ks	293 810	269 600	265 257	108,98	101,64
5	plodiny, lesy, zvířata vč. nákaz	ks	3 713	3 674	6 337	101,06	57,98
6	úraz	ks	113 407	95 290	101 185	119,01	94,17
7	léčebné výlohy v zahraničí	ks	30 752	32 660	27 276	94,16	119,74
8	zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	ks	81 063	84 045	80 360	96,45	104,59
9	pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (kromě zákonného)	ks	348 428	351 296	355 168	99,18	98,91
10	všeobecná odpovědnost	ks	153 540	142 745	120 389	107,56	118,57
11	ostatní rizika	ks	177 501	187 723	123 024	94,55	152,59
12	život	ks	825 862	943 573	981 590	87,52	96,13
13	důchod	ks	36 475	56 351	234 769	64,73	24

Zdroj: *výroční zpráva ČAP*

Tabulka č. 7

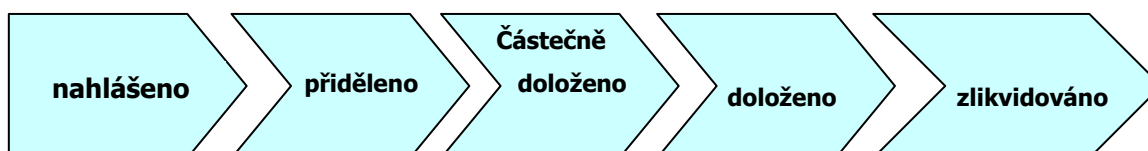
NÁKLADY NA POJISTNÁ PLNĚNÍ

Č. ř.	Ukazatel	jedn.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Náklady na pojistná plnění celkem, v tom:	tis. Kč	56 609 280	53 635 331	58 430 742	105,54	91,79
2	náklady na vyřizování pojistných událostí	tis. Kč	1 890 090	1 796 534	1 831 533	105,21	98,09
3	vyplacená pojistná plnění celkem, v tom:	tis. Kč	54 714 190	51 838 797	56 599 209	105,56	91,59
4	živel	tis. Kč	5 938 210	3 166 690	5 498 632	187,52	57,59
5	krádež	tis. Kč	732 234	835 399	1 159 451	87,65	72,05
6	havárie motorových vozidel kromě kolejových (podnikatelé i občané)	tis. Kč	9 706 240	9 251 558	9 417 224	104,91	98,24
7	plodiny, lesy, zvířata vč. nálezů	tis. Kč	603 004	437 530	398 249	137,82	109,86
8	úraz	tis. Kč	565 485	514 417	594 847	109,93	86,48
9	léčebné výlohy v zahraničí	tis. Kč	305 351	310 251	321 395	98,42	96,53
10	zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	tis. Kč	2 973 255	2 713 900	2 595 634	109,56	104,56
11	pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (kromě zákonného)	tis. Kč	10 215 055	9 562 270	9 003 269	106,83	106,21
12	všeobecná odpovědnost celkem	tis. Kč	1 487 399	1 329 741	1 367 557	111,86	97,23
13	ostatní rizika	tis. Kč	3 591 715	4 151 719	3 269 398	86,51	126,99
14	život	tis. Kč	16 827 823	17 270 250	5 660 915	77,27	40,54
15	důchod	tis. Kč	773 419	2 295 072	321 395	98,42	96,53

5.2 MODERNÍ TRENDY V OBLASTI LPU**5.2.1 TIME MANAGEMENT**

V reálu současného pojistného trhu se stává rychlost likvidačního procesu hned po ceně pojištění, jedním z hlavních nástrojů konkurenceschopnosti pojišťovny. Vzhledem k počtu a obsahu úkonů, které likvidační proces obsahuje, je skoro pozoruhodné, že některé pojišťovny současného trhu zvládnou garantovat vyřízení PU do několika málo dní. Čas hraje tedy v tomto procesu velkou roli.

Jak bylo zmíněno v úvodu práce, proces LPU musí pro zdárné vyřízení projít několika statuty:

Nahlášení a registrace pojistné události probíhá u většiny pojišťoven již on-line vyplněním formuláře (on –line formuláře vybraných pojišťoven viz. příloha) nebo telefonickým nahlášením na call centrum pojišťovny.

Tabulka č.8

Možnosti nahlášení pojistné události u vybraných pojišťoven

Pojišťovna	Internet		Telefon
	Vytištění formuláře	Vyplnění a odeslání formuláře on-line	Nahlášení a registrace
Pojišťovna Allianz	ano	ano	zelená linka 800 170 000
Česká podnikatelská pojišťovna	ano	ne	po telefonickém oznámení přijde poštou originál, ten je třeba podepsat a doručit zpět
Česká pojišťovna	ano	ano	klientský servis 844 114 114
ČSOB Pojišťovna	ano	ano, ale následně je nutné odeslat formulář ještě poštou	lze předběžně nahlásit, likvidátor navštíví a přiveze formulář
Generali pojišťovna	ne	ano, ale následně přijde poštou formulář, který je třeba podepsat a doručit zpět	ano, ale následně přijde poštou formulář, který je třeba podepsat a doručit zpět
Kooperativa	ano	ne	ano, lze telefonicky nahlásit a do 14 dnů doručit vyplněný formulář

Zdroj: Tisková zpráva ČP

Likvidátoři jsou často motivačně závislí na rychlosti vyřízení škody, ale na druhé straně jim stojí nutnost důslednosti a přesnosti při výpočtech

5.2.2 Eliminace pojistných podvodů

Dalším trendem současnosti je eliminace pojistných podvodů. Pojistný podvod se odhaluje právě při likvidačním procesu a likvidátor je první osoba, která vznáší podezření z pojistného podvodu. Podezřelá PU je zpravidla předána speciálnímu týmu pojišťovny působícím odděleně k podrobnému prošetření.

Tabulka č.9

Uchráněné hodnoty (tis. Kč na základě odhalení pojistného podvodu)

Oblast pojištění	Počet pojistných událostí		Uchráněné hodnoty (tis. Kč)	
	2005	2006	2005	2006
Pojištění vozidel	2341	3947	267 060	249 049
Pojištění přepravy	4	14	27 092	29 815
Pojištění majetku a odpovědnosti	506	559	205 744	183 944
Pojištění osob	480	253	46 094	29 918
Celkem	3331	4773	545 990	492 726

Zdroj: Tisková zpráva ČAP

Systémový softwar a aplikace současnosti jakými jsou například SPSS PredictiveClaims™ aj. umožňují mimo jiné také optimalizovat nákladný proces likvidace pojistných hlášení pomocí zefektivnění procesu likvidace za současného snížení nákladů z podvodných pojistných případů. Tím pádem je pojistitel schopný nabízet svým klientům lepší služby.

Odborníci odhadují, že až 10% všech pojistných hlášení je podvodného charakteru, přičemž je odhaleno pouze 0.5 až 1%.

Použití softwaru částečně automatizuje rozhodovací proces, který na základě sledovaných kritérií označuje nově příchozí případy pro okamžité zpracování a bezprostředně označuje ty, které budou pojišťovací experti dále zkoumat na pojistný podvod. Pojišťovna je pak schopna zpracovat 80% všech hlášení během 24 hodin od jejich registrace a tím splnit nejčastější požadavek klientů - rychlost služby. Zároveň také eliminuje zbytečně vyplácené pojistné plnění z podvodných škodných událostí nebo událostí pod spekulativním motivem a chrání tak poctivé klienty před zdražováním svých pojistných produktů. Pohnutka ke správnosti a korektnosti celého postupu dbajícího na odhalení podvodných hlášených škod je tedy v zájmu jak pojistitele tak klienta pojišťovny.

ZÁVĚR

Samotný proces likvidace pojistných událostí je velmi rozsáhlý a časově náročný soubor jednotlivých činností a úkonů, které na sebe vzájemně navazují a v některých rovinách se i prolínají. Jedná se nejen úkony spojené a úzce svázané se samostatnou likvidací a úkony mezi likvidátorem a klientem pojišťovny, ale i úkony vyplývající z návaznosti a součinnosti s jinými organizacemi, orgány státní správy a jednotlivci, který daný proces ovlivňují nebo do něj významně vstupují. Ať již se jedná o jednotlivé soudní znalce a odborníky v dotčených oborech, policii, soudy všech instancí, smírčí soudce aj.

Proces likvidace PU je legislativně vymezen mnohými zákonnými úpravami, zmiňme pouze krátce např. občanský zákoník, zákon o pojišťovnictví, zákon o pojistné smlouvě, zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí aj., a tam kde to volnost zákona umožňuje je dále upraven interními předpisy a směrnicemi pro LPU jednotlivých pojistitelů. Přiblížení stávajících a nových předpisů spojených s procesem LPU bylo úkolem a též bylo provedeno v druhé kapitole této práce.

I přes poměrně rozsáhlé úpravy LPU se najdou specifické situace, které se všem těmto vymezením vymykají a stávají se z hlediska likvidace problematickými.

Zde více než kde jinde musí likvidátor uplatnit individuální postup řešení a vnést svoji logiku do celého postupu, často právě v zmiňované návaznosti na spolupráci s dotčenými znalci. Zajistit tak vše pro dostatečnou průkaznost šetření vedoucí k úspěšnému zakončení procesu likvidace výplatou správné výše pojistného plnění. Právě zde se otevírá také velká možnost subjektivního posouzení a tím i možné chyby ze selhání lidského faktoru a nedodržení metodicky správného postupu, který ale v problematických případech ani nelze dodržet.

Likvidační proces díky své unikátnosti a výjimečnosti nefunguje a nikdy ani fungovat nemůže zcela automatizovaně. Chyby ze subjektivního posouzení tak nelze nikdy zcela vyloučit.

Vysvětlení základních principů a pojmů používaných v produktech pojišťoven a náhled na konkrétní problémy při likvidaci pojistných událostí v jednotlivých

třídách pojištění podává kapitola 3 této práce. Definuje typy jednotlivých možných nastalých škod, věnuje se úpravám, které do konkrétních typu škod vstupují a nastiňuje obecné principy a postupy jejich likvidace včetně vybraných problematických případů.

Reálu současného českého likvidačního pojistného trhu se věnuje kapitola 4 a 5. Kapitola 4 řeší problém technických rezerv vstupujících do LPU, přes jejich zákonné vymezení, popisu jejich tvorby a užití až po nastavení způsobů jejich čerpání. Kapitola 5 je již klasickým statistickým zhodnocením českého pojistného trhu dotýkajícího se problematiky LPU a také nastiňuje vybrané trendy v této oblasti - digitalizaci, Time management, návaznost na odhalování pojistných podvodů a jejich eliminaci.

Hlavním trendem současnosti je bezpochyby digitalizace daného procesu a každá pojišťovna v současnosti pracuje s odlišnými pomocnými softwarovými programy. Ať už určenými pro evidenci jednotlivých škodných událostí a jejich následnou archivaci nebo s programy a aplikacemi umožňujícími dílčí pomocné výpočty k stanovení správné výše celkových pojistných plnění. Subjektivní chyba posouzení likvidátora je tak částečně eliminována a největším přínosem je zrychlení a šetření nákladů na celý proces. Na jedné straně vnímáme zmiňované pozitivní výhody digitalizace, ale na straně druhé i určitý konflikt vyplývající ze střetu zcela pragmatického světa pojišťovnictví s jeho zaběhnutými postupy a světa IT technologií, který je světem zcela odlišným, dynamicky a rychle se rozvíjícím, přinášející jasné číselné výstupy bez minimálního subjektivního ovlivnění.

Rychlost a komfortnost likvidačního procesu se stává v současné době hned po ceně pojištění jedním z hlavních prvků a nástrojem konkurenceschopnosti mezi jednotlivými pojišťovnami.

Proces likvidace je natolik složitý, přesahující rozsáhlostí a hloubkou problematiky rámec možností obsahu této práce. Práce však splňuje své vytčené cíle - nastiňuje základní používané principy a pojmy LPU v oblasti neživotního pojištění, vymezuje problematiku z legislativního i interního hlediska a obohacuje tak málo dostupné zdroje týkající se této specifické činnosti pojišťoven. Upozorňuje i na možné sporné okamžiky a postupu jejich řešení.

LITERATURA

1. DUCHÁČKOVÁ, E., *Principy pojištění a praxe*. Vydání I. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-67X
2. Hradec, M. a Deutschmann, K., *Likvidace pojistných událostí silničních vozidel*. Vydání I. Praha: IBS expert s.r.o., 2004. ISBN 80-239-0875-8
3. Hradec, M., *Pojištění odpovědnosti za škodu v likvidační praxi*. Vydání I. Praha: VSFS, 2001
4. Hradec, M., Křivohlávek, V., a Zárybnická, J., *Pojištění a pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s. v edici EUPRESS, 2005. ISBN 80 – B6754-48-0
5. Vostatek, J., *Sociální a soukromé pojištění*. Vydání I. Praha: Kodex Bohemia, 1996. ISBN 80-85963-21-3
6. Daňhel, J., *Kapitole z pojistné teorie*. Vydání I. Praha: Vysoká škola ekonomická, ISBN 80-245-0306-9
7. Zákon č. 168/1999 Sb. O pojištění odpovědnosti za škody z provozu motorových vozidel
8. Nařízení vlády č. 285/1995 Sb. ze dne 9. srpna 1995, kterým se provádí občanský zákoník zákony ČR online [online], [cit. 5. 5. 2008]. Dostupné z : < <http://www.zakonycr.cz/seznamy/258-1995-Sb-narizeni-vlady-kterym-se-provadi-obcansky-zakonik.html>>
9. Claims monthly magazine [online], [cit. 5. 11. 2008]. Dostupné z : < <http://www.claimsmag.com/cms/Claims.html>>
10. Hora, J., Šulcová, J., Zuzáňák, A., *Příručka pro zprostředkovatele pojištění*, Vydání I. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-488-9
11. Interní předpisy pojišťovny Kooperativa a.s pro úsek likvidace pojistných událostí

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA Č.1.

STATISTICKÝ PŘEHLED O VÝVOJI VYBRANÝCH TYPŮ POJIŠTĚNÍ

PŘÍLOHA Č.2

SYSTEM OCEŇOVÁNÍ BUDOV PRO UČEL LPU

PŘÍLOHA Č.1.

PŘEHLED O VÝVOJI VYBRANÝCH TYPŮ POJIŠTĚNÍ

Úrazové pojištění

Č. ř.	Ukazatel	jedn.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Předepsané pojistné	tis. Kč	2 037 474	1 931 609	1 803 676	105,48	107,09
2	Vyplacené pojistné plnění	tis. Kč	565 485	514 417	594 847	109,93	86,48
3	Počet vyřízených pojistných událostí	ks	113 407	95 290	101 185	119,01	94,17
4	Počet nevyřízených pojistných událostí	ks	27 728	39 279	30 263	70,59	129,79

Zdroj: Tisková zpráva ČAP 2006

Pojištění domácnosti

Č. ř.	Ukazatel	jedn.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Předepsané pojistné	tis. Kč	2 117 087	2 031 845	1 937 683	104,2	104,86
2	Vyplacené pojistné plnění	tis. Kč	607 248	557 173	615 466	108,99	90,53
3	Počet vyřízených pojistných událostí	ks	67 043	67 652	72 314	99,1	93,55
4	Počet nevyřízených pojistných událostí	ks	4 784	4 311	5 650	110,97	76,3

Zdroj: Tisková zpráva ČAP 2006

Pojištění budov a staveb (obyvatel)

Č. ř.	Ukazatel	jedn.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Předepsané pojistné	tis. Kč	3 134 089	2 930 296	2 717 291	106,95	107,84
2	Vyplacené pojistné plnění	tis. Kč	2 449 556	1 025 531	1 149 176	238,86	89,24
3	Počet vyřízených pojistných událostí	ks	122 506	61 513	60 070	199,15	102,4
4	Počet nevyřízených pojistných událostí	ks	6 165	5 700	4 882	108,16	116,76

Zdroj: Tisková zpráva ČAP 2006

Všeobecné pojištění odpovědnosti – občané

Č. ř.	Ukazatel	jedn.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Předepsané pojistné	tis. Kč	715 444	659 981	559 270	108,4	118,01
2	Vyplacené pojistné plnění	tis. Kč	393 326	332 830	314 375	118,18	105,87
3	Počet vyřízených pojistných událostí	ks	56 302	52 713	49 228	106,81	107,08
4	Počet nevyřízených pojistných událostí	ks	11 269	9 348	8 730	120,55	107,08

Zdroj: Tisková zpráva ČAP 2006

Cestovní pojištění

Č. ř.	Ukazatel	jedn.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Předepsané pojistné, z toho:	tis. Kč	1 425 068	1 194 148	1 054 088	1 054 088	113,29
2	léčebné výlohy v zahraničí	tis. Kč	603 805	695 525	738 529	738 529	94,18
3	Vyplacené pojistné plnění	tis. Kč	324 222	399 775	375 960	375 960	106,33
4	Počet vyřízených pojistných událostí	ks	32 782	34 836	33 070	33 070	105,34
5	Počet nevyřízených pojistných událostí	ks	4 341	10 110	3 910	3 910	258,57

Zdroj: Tisková zpráva ČAP 2006

Komerční pojištění vývozních a tuzemských úvěrů

Č. ř.	Ukazatel	jedn.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Předepsané pojistné	tis. Kč	204 958	364 720	442 290	56,2	82,46
2	Vyplacené pojistné plnění	tis. Kč	57 556	141 588	159 972	40,65	88,51
3	Hodnota pojištěného obchodu	tis. Kč	108 496 000	164 103 725	187 883 324	66,11	87,34
4	Počet vyřízených pojistných událostí	ks	0	100	248	–	40,32
5	Počet nevyřízených pojistných událostí	ks	0	0	318	–	–

Zdroj: Tisková zpráva ČAP 2006

Havarijní pojištění pozemních vozidel kromě kolejových (podnikatelů i občanů)

Č. ř.	Ukazatel	jedn.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Předepsané pojistné	tis. Kč	15 283 232	15 042 124	14 201 661	101,6	105,92
2	Vyplacené pojistné plnění	tis. Kč	9 706 240	9 251 558	9 417 224	104,91	98,24
3	Počet vyřízených pojistných událostí	ks	293 810	269 600	265 257	108,98	101,64
4	Počet nevyřízených pojistných událostí	ks	42 667	37 889	39 324	112,61	96,35

Zdroj: Tisková zpráva ČAP 2006

Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla podle zákona č. 168/1999 Sb., v platném znění

Č. ř.	Ukazatel	jedn.	2006	2005	2004	2006/2005	2005/2004
1	Předepsané pojistné, z toho:	tis. Kč	21 891 715	21 611 764	20 946 109	101,3	103,18
2	hraniční pojištění	tis. Kč	590	289	1 080	204,15	26,76
3	skupinové pojištění (fl otily)	tis. Kč	2 909 708	2 884 109	2 818 357	100,89	102,33
4	Vyplacené pojistné plnění z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	tis. Kč	10 215 055	9 562 270	9 003 269	106,83	106,21
5	Vyplacené pojistné plnění ze zákonného pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla	tis. Kč	500 676	486 054	297 719	103,01	163,26
6	Počet pojištěných vozidel k 31. 12.	ks	5 619 233	5 397 861	5 262 744	104,1	102,57
7	Průměrné pojistné plnění na 1 pojistnou událost podle roku jejího vzniku – pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	Kč/ks	24 767	28 907	29 530	85,68	97,89
8	Počet vyřízených pojistných událostí – pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	ks	348 428	351 296	355 168	99,18	98,91
9	Počet nevyřízených pojistných událostí – pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	ks	100 366	99 572	106 396	100,8	93,59

Zdroj: Tisková zpráva ČAP 2006

PŘÍLOHA Č.2

SYSTÉM OCEŇOVÁNÍ BUDOV PRO ÚČEL LPU

Budovy stavby - výpočet škody

Je na pojištěném, který z následujících výpočtů výše škody si zvolí:

a) Vyčíslení rozpočtem pojišťovny – standardním nástrojem likvidátora pro ocenění stavební škody je SW program. Výpočet založí likvidátor do spisu v tištěné i elektronické podobě.

b) Vyčíslení dle dokladů k provedené opravě, koupi – probíhá na základě:
- dokladu od opravy vč. rozpisu práce a materiálu, rozpočtu pojištěného, včetně vyčíslení množství a ceny použitého materiálu a to i včetně počtu hodin svépomocné práce.

Pokud likvidátor zjistí rozdíly mezi rozsahem škody zjištěným a účtovaným, např. z důvodů změn stavebních dispozic, nebo nedůvodné navýšení cen, projedná rozdíly s pojištěným a upraví výpočet podle rozsahu škody či podle ceníku interního softwarového programu.

c) Podle stavebního rozpočtu externího subjektu – u stavebně složitějších a nadlimitních škod je vhodné vyčíslení zadat specializovanému externímu subjektu. Vyčíslení probíhá zpravidla ve speciálních programech např. KROS, RTS, apod. užívaných k rozpočtování staveb. Prioritně od externího subjektu zajistí rozpočet pojistitel v rámci služby. Chrání se tak spekulativním nadceněným rozpočtům. Rozpočty předložené pojištěným podrobuje likvidátor důkladnému posouzení (i externímu), v případě zásadních rozporů zadá posudek

Pojišťovnou je preferováno:

- u standardních škod vlastní vyčíslení škod dle bodu a), pro jeho rychlost a přesnost
- u stavebně složitých a nadlimitních škod – vyčíslení dle bodu c)

pokud je pojištěný plátce DPH, tak se tato skutečnost v pojistném plnění nezohledňuje.

Oceňování dle metodiky sjednaného pojištění - sazebník

Sazebník pro sjednání pojištění a v něm obsaženou metodiku nelze použít pro stanovení výše škody. Metodiku lze použít pro orientační ověření pojistné hodnoty, podpojištění.

Výpočet: Vychází ze zastavěných ploch jednotlivých podlaží, které jsou vymezeny jejich vnějšími obrysy. Plochy balkonů, teras, schodišť, arkýřů, a přistavěných vedlejších objektů se do zastavěné plochy nezapočítávají. Zastavěná plocha se zaokrouhluje na celé m². Plochy podlaží se sečtou a vynásobí tzv. průměrnou hodnotou (dle druhu konstrukce), výsledkem je minimální pojistná hodnota. Minimální pojistná hodnoty budovy je při sjednání pojištění spodní hranicí pro stanovení pojistné částky. *Konečnou výši pojistné částky budovy však stanovuje pojistník.*

Základnou pro stanovení pojistné částky je vždy technická cena budovy, která vychází z místně obvyklých cen stavebních prací a materiálu, nikoliv cena obvyklá, ve které je zohledněna atraktivnost či neatraktivnost polohy nemovitosti.

Oceňování dle právního předpisu

Nejde o standardní způsob oceňování pro účely pojištění. Znalecké posudky zpracované podle této metodiky slouží pro účely řízení před státními orgány (ocenění pro stanovení základu daně atd.). Znalecké posudky jsou k dispozici u většiny staveb, pokud byly předmětem převodu vlastnictví, . Likvidátoři je mohou využít k orientačnímu ověření pojistné hodnoty, k tomu však potřebují znát

základní principy metodiky. Pro ověření nesrovnalosti v posudcích, má likvidátor možnost přizvat jiného znalce.

Nezohledňuje se koeficiente prodejnosti staveb - K_p

Úřední oceňování nemovitého majetku se provádí na základě:

- zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku v aktuálním znění
- vyhlášky ministerstva financí č 540/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č . 151/1997 Sb., o oceňování majetku ve znění vyhlášek č 452/2003 Sb. A 640/2004 Sb. účinné od 1.1.2005

Jednotkové ceny srovnatelných objektů (THU)

Princip spočívá ve zjištění výměry stavby (obestavěného prostoru budovy, hloubky studny apod.) Pro srovnatelnou stavbu se zjistí v katalogu technickohospodářských ukazatelů (THU) jednotková cena . Vynásobením se obdrží reprodukční ceny odpovídající nákladům na nové pořízení, pro přepočtení cen z minulých období se použije koeficient růstu cen.

Podrobný položkový rozpočet

Je metoda stanovení přesné ceny objektu, pomocí individuálních nebo směrných orientačních jednotkových cen aplikovaných na jednotlivé konstrukce. Je nákladová se zohledněním přiměřeného zisku – odpovídá nákladům na znovuzřízení. Ocenění probíhá v SW programech . tato cena je u novější stavby zjistitelná z projektu stavby - rozpočtu

Do systému výpočtu dále vstupuje zohlednění opotřebení a životnost staveb a dále konstrukce a vybavení staveb.